

KAARINAN LUKION
OPETUSSUUNNITELMA
2005-2006

SISÄLLYS	sivu
1. KAARINAN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN RAKENNE	4
2. KAARINAN LUKION TEHTÄVÄ, TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT	4
2.1. Kaarinan lukion tehtävä ja toiminta-ajatus	4
2.2. Kaarinan lukion arvot	5
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	5
3.1. Oppimiskäsitys	5
3.2. Opiskeluympäristö ja menetelmät	6
3.3. Kaarinan lukion toimintakulttuuri	6
3.4. Opintojen rakenne	6
3.5. Itsenäisen opiskelun periaatteet	6
3.6. Tietostrategia	7
3.6.1. Strategian laadinnan lähtökohdat	7
3.6.2. Opettajien valmiudet ja koulutus	7
3.6.3. Laitteisto, yhteydet ja ohjelmistot	8
3.6.4. Opetuksen järjestäminen	12
3.6.5. Tuki ja ylläpito	12
3.6.6. Hallinto	13
3.6.7. Tietoturva	13
3.6.8. Muuta	14
3.7. Opiskelijakunta	14
4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	14
4.1. Kotien ja Kaarinan lukion yhteistyö	14
4.2. Ohjauksen järjestäminen	15
4.3. Opiskelijahuolto	16
4.4. Opiskelun erityinen tuki	17
4.5. Maahanmuuttajat ja muut vieraskieliset opiskelijat	17
5. KAARINAN LUKION OPPIMISTAVOITTEET, TUNTIJAKO JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	18
5.1. Opetuksen yleiset tavoitteet ja tuntijako	18
5.1.1. Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa	19
5.2. Aihekokonaisuudet	19
5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä	22
5.4. Toinen kotimainen kieli, ruotsi	28
5.5. Vieraat kielet	31
5.6. Matematiikka	42
5.7. Biologia	54
5.8. Maantiede	60
5.9. Fysiikka	65
5.10. Kemia	70
5.11. Uskonto	74
5.12. Elämänkatsomustieto	77
5.13. Filosofia	81
5.14. Historia	84
5.15. Yhteiskuntaoppi	90

5.16.	Psykologia	94
5.17.	Musiikki	99
5.17.1.	Musiikin ja ilmaisun linja	101
5.18.	Kuvataide	103
5.19.	Liikunta	107
5.20.	Terveystieto	110
5.21.	Opinto-ohjaus	113
5.22.	Tietotekniikka	115
5.23.	Oppiaineisiin sitomattomat soveltavat kurssit	116
6. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI		120
6.1.	Arvioinnin tavoitteet	120
6.2.	Kurssisuorituksen arviointi	120
6.3.	Oppiaineen oppimäärän arviointi	121
6.4.	Lukion oppimäärän suoritus	122
6.5.	Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	122
7. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI		123
7.1.	Arvioinnin välineet	123
7.2.	Keskustelut	123
7.3.	Kurssipalautteet	123
7.4.	Arviointi mahdollisuutena parempaan	124

LIITTEET

1.KAARINAN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN RAKENNE

Kaarinan lukion opetussuunnitelman perustana ovat

- * lukiolaki ja asetus
- * valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja lukiokoulutuksen tuntijaosta
- * Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- * Kaarinan kaupungin strategia ja siitä johdetut strategia-asiakirjat ja muut Kaarinan kaupungin päätökset, jotka tukevat ja ohjaavat lukiokoulutuksen järjestämistä.

Opetussuunnitelman pohjalta lukio laatii lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opetussuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opetussuunnitelman sisältö

Kaarinan lukion opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- * toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- * toimintakulttuurin pääpiirteet, opiskeluympäristö ja työtavat
- * ohjaustyön suunnitelma
- * eheyttäminen ja aihekokonaisuudet
- * tuntijako
- * tavoitteet ja keskeiset sisällöt oppiaineittain ja kurseittain
- * itsenäisen opiskelun periaatteet
- * tietostrategia
- * yhteistyö huoltajien kanssa
- * yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa
- * kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- * opiskelijahuolto
- * opiskelijan oppimisen arviointi
- * toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi

2. KAARINAN LUKION TEHTÄVÄ, TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT

2.1. Kaarinan lukion tehtävä ja toiminta-ajatus

Kaarinan lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Opetuksen peruspilarit ovat monipuolisen yleissivistyksen ja vankan jatko-opintokelpoisuuden tarjoaminen.

Kaarinan lukion oma tehtävänasettelu lähtee koulun asemasta kaupungin ainoana lukiona. Koulu pyrkii huolehtimaan kaikkien suomenkielisten kaarinalaisten nuorten lukio-opinnoista. Juuri siksi pidämme tärkeänä yleissivistystä, eivätkä opetussuunnitelman painotukset vähennä pakollisten kurssien määrää. Vaikka koulu tarjoaa opiskelijoille joissakin aineissa mahdollisuuden suorittaa tavallista laajemman opintokokonaisuuden, laaja jatko-opintokelpoisuus on silti turvattu.

Lukuvuodesta 2002 – 2003 koulussa on toiminut Musiikin ja ilmaisun linja. Linjan tarkoituksena on tarjota musiikillisesti ja ilmaisullisesti suuntautuneille opiskelijoille mahdollisuus painottaa 11 kurssin verran opintojaan näihin aineisiin. Linja valmistaa vuosittain useita musiikkiproduktioita, joista yksi on musikaaliesitys.

KAARINAN LUKION TOIMINTA-AJATUS ON

tarjota opiskelijoilleen

- * monipuolista yleissivistystä
- * vankkaa pohjaa jatko-opinnoille

kehittää

- * opiskelijoiden aktiivisuutta,
oma-aloitteisuutta
ja vastuullisuutta

taata

- * haastava, mutta turvallinen työympäristö

Kaarinan lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtivana kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä. Lukio-opetuksessa tuetaan opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustetaan opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

2.2. Kaarinan lukion arvot

Lukio-opetuksen lähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Koulutus edistää avointa demokratiaa, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opiskelija ymmärretään oman oppimisensa, osaamisensa ja maailmankuvansa rakentajaksi. Kasvatustyössä korostetaan yhteistyötä, kannustavaa vuorovaikutusta ja rehellisyyttä.

Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä kasvaa aikuisen vastuuseen omista valinnoistaan ja teoistaan. Opiskelijan tulee saada lukioaikanaan kokemuksia siitä, miten tulevaisuutta rakennetaan yhteisillä päätöksillä ja työllä.

Lukio-opetus kannustaa tunnistamaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä ristiriitoja sekä pohtimaan kriittisesti suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen epäkohtia ja mahdollisuuksia.

Lukion arvoperustaa syventävät aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatusta- ja koulutushaasteisiin.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Oppimiskäsitys

Kaarinan lukion opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa ja aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee vastaanottamaansa informaatiota. Opetuksessa otetaan huomioon, että vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, se mitä opitaan, riippuu yksilön aikaisemmasta tiedosta ja hänen käyttämistään strategioista. Oppiminen on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu.

3.2. Opiskeluympäristö ja menetelmät

Opiskelijan omaa aktiivista tiedonrakentamisprosessia korostavasta oppimiskäsityksestä seuraa, että Kaarinan lukio luo sellaisia opiskeluympäristöjä, joissa opiskelijat voivat asettaa omia tavoitteitaan ja oppia työskentelemään itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Heitä ohjataan tiedostamaan, arvioimaan ja tarvittaessa korjaamaan omaa työskentelytapaansa. Opetuksessa otetaan huomioon, että opiskelijoiden kyky opiskella itsenäisesti vaihtelee ja että he tarvitsevat eri tavoin opettajaa opiskelunsa ohjaajana. Opiskelijoiden yksilöllisyyden ja erilaisuuden vuoksi opetus- ja opiskelumuodot ovat monipuolisia.

Opiskelijoille annetaan välineitä tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen sekä tiedon luotettavuuden arviointiin ohjaamalla heitä soveltamaan kullekin tiedon- ja taidonalalle luonteenomaisia tiedon- ja taidon hankkimis- ja tuottamistapoja. Tieto- ja viestintäteknikan käyttöön Kaarinan lukiossa on hyvät mahdollisuudet, joiden käyttöön opiskelijoita kannustetaan sekä oppitunneilla että niiden ulkopuolella. Kirjastojen tarjoamia palveluja ohjataan käyttämään..

3.3. Kaarinan lukion toimintakulttuuri

Kaarinan lukiossa tavoitteena on toimintakulttuuri, joka korostaa koko yhteisön jäsenten vastuuta, on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle yhteiskunnan kanssa sekä maailmassa tapahtuville muutoksille. Opiskelijat osallistuvat oman työyhteisönsä kehittämiseen erityisesti oppilaskunnan toiminnan kautta. Tulevaisuuden työelämä ja ihmisenä oleminen vaativat tietoisten valintojen tekemistä ja laaja-alaista osaamista, jossa painottuvat entistä selkeämmin muutkin kuin tiedolliset valmiudet.

Siksi Kaarinan lukio haluaa:

1. Rohkaista opiskelijoissaan kykyä eettisesti perusteltuihin elämänvalintoihin. Muuttuvassa maailmassa myös valmius sopeutua uusiin olosuhteisiin nousee elämässä selviämisen keskeiseksi tekijäksi.
2. Rohkaista ottamaan vastuuta omasta itsestä, muista ihmisistä ja ympäristöstä. Vastuuseen liittyvät myös suvaitsevaisuus ja erilaisuuden ymmärtäminen.
3. Tarjota mahdollisuuden oppia näkemään aktiivisuus, oma-aloitteisuus ja tavoitteellisuus kaiken onnistuneen oppimisen perustana. Koulun tulee osoittaa, että opiskeluun liittyvät myös kyky ja halu hankkia tietoa itsenäisesti ja kriittisesti sekä toimia aktiivisena kansalaisena nykyajan tieto- ja viestintäyhteiskunnassa.

3.4. Opintojen rakenne

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Osa niistä on valtakunnallisessa opetussuunnitelman perusteissa mainittuja kursseja, osa koulukohtaisia. Lisäksi Kaarinan lukiossa on omia soveltavia kursseja.

3.5. Itsenäisen opiskelun periaatteet

Kurssin itsenäinen opiskelu on mahdollista, mikäli ko. kurssin katsotaan olevan itsenäisesti suoritettavissa. Oppiaineen opettaja antaa siihen luvan. Suoritusten määräajasta sovitaan opettajan kanssa. Kurssin tavoitteiden saavuttaminen ja saavutusten riittävän laaja-alainen arvioiminen edellyttävät monipuolista tehtävien suorittamista, esimerkiksi tutkielmia, harjoituksia ja erilaisia muita kotitehtäviä. Lisäksi on yleensä kurssin kattava koe. Itsenäisesti suoritettavasta kurssista on saatava hyväksytty arvosana. Hylätyn kurssin suorittaminen itsenäisesti ei ole mahdollista.

3.6. Tietostrategia

3.6.1. Strategian laadinnan lähtökohdat

Strategiaa laadittaessa on lähtökohtana pidetty Kaarinan koulutoimen tieto- ja viestintästrategiaa. Laadintaa varten perustettiin työryhmä, joka koostui eri aineryhmien opettajista ja myös tietotekniikan osaamistasoltaan erilaisista opettajista. Työryhmä kartoitti oppilaitoksen nykytilaa opettajille tehdyllä kyselyllä ja sen pohjalta laati tavoitteet sekä toimenpiteet koskien henkilöstön osaamista, laitteistojen kehittämistä sekä tukipalveluita.

3.6.2. Opettajien valmiudet ja koulutus

Tavoite ja toimenpiteet:

Opetushenkilöstön keskeiset tieto- ja viestintäteknikan perustaidot, opetuskäytön taidot ja erityisosaamisen alueet määritellään OPE.FIn kolmiportaisena koulutusjatkumona. Opetusministeriön koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia 2000-2004 määrittelee ne seuraavasti:

OPE.FI I: Tieto- ja viestintäteknikan perustaidot, jotka jokainen opettaja hallitsee:

- tietokoneen yleisimpien käyttömahdollisuuksien ja käyttöliittymää koskevien käsitteiden tuntemus
- tekstinkäsittely
- Internet-selaimen käyttö ja sähköpostin perusominaisuuksien hallinta
- audio- ja videolaitteiden opetuskäyttö
- matkaviestimien perusominaisuuksien hallinta
- tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön periaatteiden tuntemus.

OPE.FI II: Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön taidot, jotka puolet opetushenkilöstöstä hallitsee:

- OPE.FI I:n taidot
- sähköpostin, verkkoympäristön ja ryhmätyöohjelmien monipuolinen käyttö
- opetussisältöihin liittyvä osaaminen: työvälineohjelmat, opetussovellukset, oman sisältöalueen digitaalisen oppimateriaalin tuntemus, oppimateriaalin tuottamisen periaatteet; tieto- ja viestintäteknikan pedagogisen käytön sovellukset
- taito seurata välineiden ja ohjelmistojen kehittymistä
- tieto- ja viestintäteknikan yhteiskunnallisten haasteiden ja mahdollisuuksien tuntemus

OPE.FI III: Erityisosaamisen alueita, jotka 10 % opetushenkilöstöstä hallitsee, ovat esimerkiksi:

- OPE.FI II:n taidot
- sisältökohtaiset ja ammattialakohtaiset sovellukset; esimerkiksi kuvan käsittely, mediavalinnan tuntemus, laaja etäopiskeluvälineiden käyttö, ammattisimulaatiot
- oman opetusalan tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön syvälinen asiantuntemus, vahva pedagoginen käyttötaito, taito opastaa kollegoja sekä toimia kouluttajana, oppilaitosyhteisön kehittäjänä sekä osana asiantuntijaverkostoa
- tietotekniikan erityisalueet, esimerkiksi ohjelmointi digitaalisen oppimateriaalin tuottaminen
- oppilaitoksen tietohallinnon edellyttämät tiedot ja taidot
- taito ennakoida ja tutkia tieto- ja viestintäteknikan innovaatioita opetuksessa.

Opettajien osaamistaso pyritään saamaan valtakunnalliselle OPE.FI-tasolle. Opettajien koulutukseen varataan riittävästi resursseja.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Opettajista noin 78% on osallistunut kunnan järjestämään koulutukseen. Opetusministeriön OPE.FI I tason on saavuttaneiden määrä on noin 85%. Kunnan järjestämään koulutusta ei ole enää tarjottu. Oppilaitoksen sisällä annettavaa koulutusta toivottiin edelleen mm. kuvankäsittelyssä, digitaalikameran käytössä, skannauksessa ja powerpointissa.

Opettajille pyritään järjestämään oppilaitoksen sisäistä koulutusta tarpeen mukaan mutta ainakin kaksi kertaa vuodessa. Ohjataan ja kannustetaan opettajia osallistumaan mm. opetushallituksen järjestämille maksuttomille kursseille, joita järjestää esimerkiksi Top-keskus Turussa. Yleisin este tietotekniikan hyödyntämiselle opetustyössä on edelleen omat taidot, kyselyn mukaan noin 60 % vastaajista.

3.6.3. Laitteisto, verkkoyhteydet, ohjelmistot ja oheislaitteet

Konekanta

Lähtötaso:

Käytettävissä on kaksi atk-luokkaa, joiden koneiden lukumäärät ovat 24 ja 12. Lisäksi koneita on sijoitettu yhteensä seitsemän eri luokkatiloihin sekä kaksi käytävälle.

Konetyyppi	Opetus	Hallinto
166 MHz tai alle	20	
yli 166 MHz	24	8
kannettavat	2	
Mac-koneet	1	
Yhteensä	47	8

Taulukossa koneiden lukumäärä prosessorin/konetyypin mukaan jaoteltuna.

Tavoite ja toimenpiteet:

Koulutoimen tieto- ja viestintästrategiassa on tavoitteeksi asetettu, että kuutta oppilasta kohden on käytössä oltava yksi tietokone. Kaarinan lukiassa opiskelijoiden määrä yhtä tietokonetta kohden on 9,1. Laitekannasta lähes puolet on myös kapasiteetiltaan liian alhaista tasoa. Laitekantaa tulee määrätietoisesti uudistaa ja koneiden määrää lisätä. Koneiden sijoittelussa tulee ottaa huomioon, että opiskelijalla täytyy olla mahdollisuus käyttää tietokonetta työvälineenä riippumatta siitä onko hänellä kotonaan käytettävissä ajanmukaisesti varusteltu tietokone vai ei. Opiskelijoiden yhtenäiset opiskelumahdollisuudet pyritään varmistamaan mm. lisäämällä käytävälle sijoitettujen koneiden määrää.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Laitekantaa on uudistettu ja käytävälle sijoitettavien koneiden lukumäärää on lisätty kymmeneen.

Konetyyppi	Opetus	Hallinto
166 MHz tai alle	9	
633 MHz tai yli	47	9
kannettavat	30	2
Mac-koneet	1	
Yhteensä	87	11

Taulukossa koneiden lukumäärä prosessorin/konetyypin mukaan jaoteltuna.

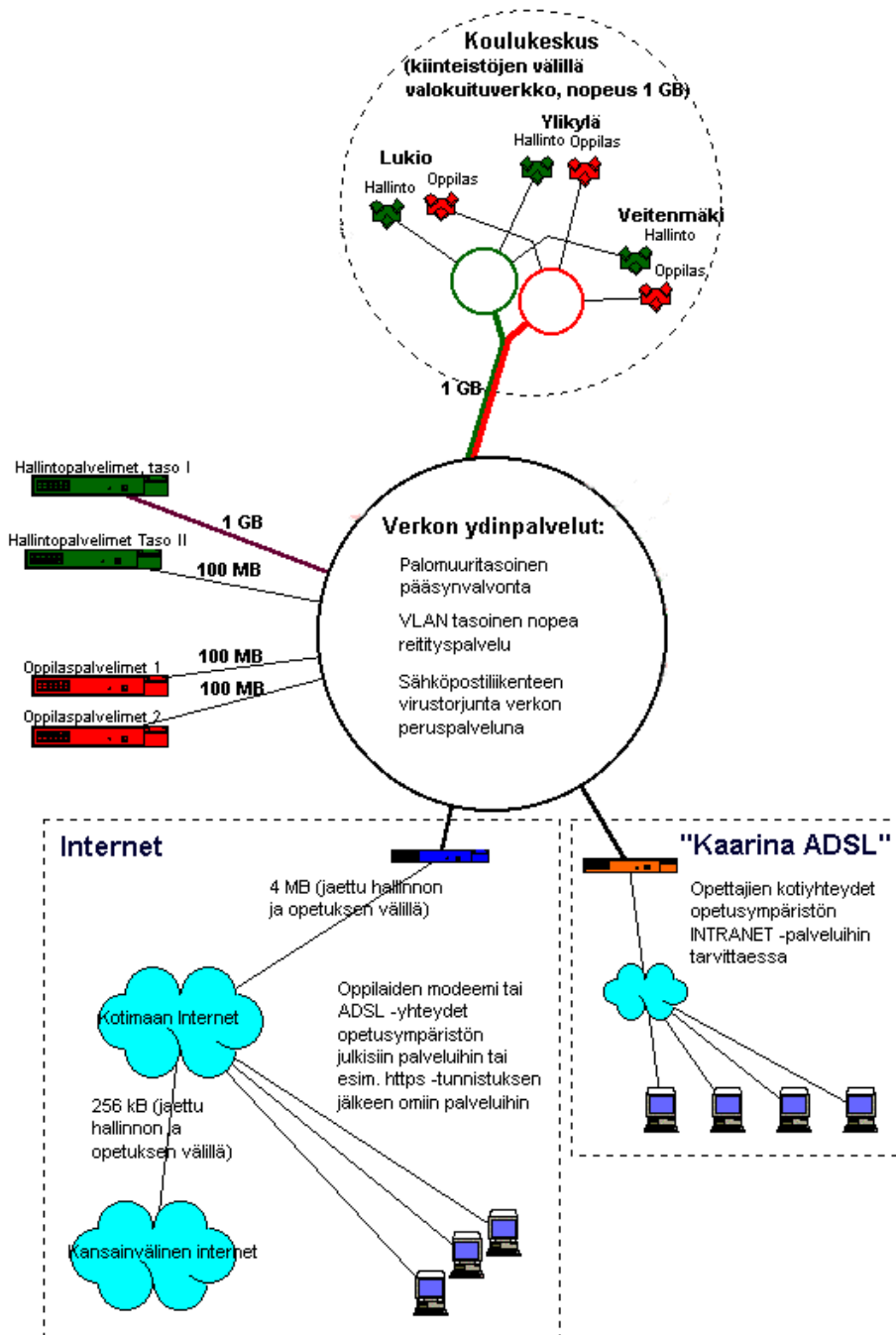
Konekantaa uudistetaan jatkossakin ja lukumäärää lisätään tilojen mahdollistamissa puitteissa.

Verkkoyhteydet

Lähtötaso:

Tietoliikenneverkko on uusittu syksyn 2002 aikana. Nykyisen verkon kapasiteetti on riittävä ja sitä hyödynnetään mm. laitteiston ylläpidossa sekä opetusohjelmien ja multimedian keskitetyssä käytössä. Osa opetusohjelmista, asennettavista ohjelmista sekä koneiden verkkokuvista sijaitsevat opetuksen palvelimella, joka sijaitsee tietohallinnon tiloissa virastotalolla.

Tietoliikenneverkko koulukeskuksen osalta:

Tavoite ja toimenpiteet:

Verkkoyhteyksien kehittämistä ja niiden ylläpitoa koordinoi kaupungin tietohallintoyksikkö. Koulutoimen strategian mukaisesti verkkoyhteydet säilytetään vähintään nykyisellä suoritustasolla. Verkon tehokasta hyödyntämistä jatketaan. Tutkitaan ja kehitetään esimerkiksi verkon hyödyntämistä lukiotasolla erilaisissa oppimisympäristöissä. Kaikista koneista pyritään luomaan verkkokuva kaupungin palvelimelle.

Tukihenkilöille ja etälukiotoiminnassa oleville henkilöille mahdollistetaan etätyöskentely verkko-yhteyksillä varustetuin kannettavin tietokonein. Myös opiskelijoille pyritään mahdollistamaan tietoliikenneyhteyksien käyttäminen kotoa koulun oppilasverkkoon.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Verkkoyhteydet ovat toimivat ja suoritustaso vaatimusten mukainen. Koneiden ylläpidossa hyödynnetään palvelimella olevaa verkkokuva. Vuoden 2004-2005 kuluessa otetaan käyttöön verkko-oppimisympäristö Portti (= koulutyöalusta oppilaille ja opettajille Turussa ja lähikunnissa), joka mahdollistaa opettajien ja opiskelijoiden työskentelyn myös kotoa käsin. Etätyöskentelymahdollisuuksia tutkitaan ja kehitetään edelleen. Syksyllä 2004 otettiin käyttöön luokallinen kannettavia (25 kpl) langattomalla verkkoyhteydellä. Luokka on toiminut hyvin ja koneiden lukumäärää pyritään kasvattamaan 30 kappaleeseen, jolloin se vastaa nykyisiä ryhmäkokoja paremmin.

Ohjelmistot

Lähtötaso:

Koneiden käyttöjärjestelmät, Ms-Office ohjelmistot ja viruksentorjuntaohjelmistot hankitaan keskitetysti tietohallinnon kautta. Lisäksi opetuskäytössä on seuraavia ohjelmia: CorelDraw, Paint Shop Pro, Visual Basic, Pagemaker, MultiMaker, Premiere, Realsoft 3D. Opetusohjelmista on käytössä seuraavat: Cabri-geometria, Derive, WS Fysics Lab, Luontotieto, CD-perussanakirja, Lotto, Alfa-soft-kieliohjelmat, Alfa-aihepiirisanastot, VoxPop, Euroavain, Kunta-avain, CD-Facta, SijoittumisCD.

Tavoite ja toimenpiteet:

Tietotekniikan opetuskäytössä olevat ohjelmat sekä opetusohjelmat päivitetään ajan tasalla oleviksi aina konekanta uudistettaessa. Ohjelmia hankitaan EduTIHA:n kautta keskitetysti ja yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Ohjelmistoja on päivitetty ja uusia ohjelmia on hankittu: Frontpage, Imperata, MindManager. Jatketaan tavoitteen mukaisesti.

Oheislaitteet

Lähtötaso:

Käytettävissä olevat oheislaitteet: datavideoprojektori, digitaalikamera, skanneri, digitaalivideokamera, kirjoittava CD-asema, värimustesuihku- ja lasertulostimia.

Tavoite ja toimenpiteet:

Oheislaitteita uudistetaan ja hankitaan lisää vuosittain kulloinkin arvioitavan tilanteen mukaisesti. Huolehditaan siitä, että opetustyössä tarvittavat oheislaitteet ovat käytettävissä.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Oheislaitteita on uudistettu ja hankittu lisää mm. skanneri, digitaalikamera ja värilasertulostin. Lähes kaikissa opetustiloissa on myös televisio ja video. Digiboksi löytyy yhdestä opetustilasta ja DVD-soitin kolmesta opetustilasta. Jatketaan aiempien tavoitteiden mukaisesti.

3.6.4. Opetuksen järjestäminen

Lähtötaso:

Tietotekniikassa on valittavana seitsemän erilaista kurssia: Tietotekniikan peruskurssi, Ajokortti-kurssi, Ohjelmointikurssi, Internet-kurssi, Piirros- ja taitto-ohjelmat, Multimedia, Tietokantakurssi. Muiden aineiden opetuksessa tietotekniikkaa hyödynnetään vaihtelevasti käytettävissä olevien välineiden koneiden ja opettajan oman innostuneisuuden mukaan. Kyselyn perusteella tietotekniikan käyttöön muiden aineiden opetuksessa vaikuttaa atk-luokan varaustilanne sekä toisen atk-luokan ahtaus ja koneiden hitaus.

Lähes kaikki opettajat hakevat opetusmateriaalia Internetistä tai käyttävät Internetiä yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetusohjelmia käyttää noin 40 % opettajista. Osa kyselyyn vastanneista toivoi, että atk-luokkaa voisi käyttää oppitunnin aikana siten, että opiskelijat voisivat mennä sinne kesken tunnin. Luokassa olisi oma aineenopettaja ja atk-luokassa atk-opettaja

Tavoite ja toimenpiteet:

Varmistetaan, että opiskelija voi syventää perusopetuksessa hankkimiaan tieto- ja viestintäteknikan taitoja sekä annetaan opiskelijoille valmiuksia vastata tulevaisuuden haasteisiin ja jatko-opiskeluihin. Ylläpidetään monipuolista tarjontaa tietotekniikan kurssien osalta ja pyritään varmistamaan, että jokaisella lukionsa päättäneellä on perusvalmiudet tieto- ja viestintäteknikan käyttöön. Tietotekniikan hyväksikäyttö koulussamme eri aineiden opetuksessa on viimeisten vuosien aikana huomattavasti lisääntynyt ja monipuolistunut. Tätä kehitystä pyritään tukemaan uudistamalla toisen atk-luokan koneet ja yleisesti luomalla paremmat mahdollisuudet tietotekniikan käyttöön.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Tietotekniikan hyväksikäyttö on lisääntynyt suotuisasti. Esimerkiksi opetusohjelmia käyttää noin 65% opettajista. Atk-luokkien koneet ovat uudistettu ja lukuvuoden 2004-2005 aikana on otettu käyttöön luokallinen kannettavia (25 kpl) langattomalla verkkoyhteydellä. Tietotekniikassa on tarjolla kaksi uutta kurssia: Word- ja Excel-jatkokurssi sekä Tietotekniikka matematiikan ja fysiikan apuvälineenä.

Tutkitaan yhteistyömahdollisuutta Tietotekniikan opintojen osalta Turun Yliopiston kanssa. Jatketaan tavoitteiden mukaisesti.

3.6.5. Tuki ja ylläpito

Lähtötaso:

Kaupungin tietohallinnon tarjoaman mikrotuen lisäksi oppilaitoksessa on kaksi oman työnsä ohella toimivaa mikrotukihenkilöä. Koulussa toimivat mikrotukihenkilöt/asiiantuntijaopettajat huolehtivat mm. laitteiston ylläpidosta sekä erilaisista teknisistä ja pedagogisista tukipalveluista.

Tavoite ja toimenpiteet:

Kyselyn perusteella nykyiseen tukeen tunnutaan olevan tyytyväisiä. Pedagogista tukea lisätään ja selvitetään esimerkiksi aineryhmittäin asiantuntijaopettajan kanssa oman aineen tietotekniikka-avusteiseen opetukseen liittyviä pedagogisia ongelmia. Varmistetaan tekninen ja pedagoginen tuki varaamalla riittävät määrärahat tukihenkilöille maksettavaan korvaukseen ja täydennuskoulutukseen.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Teknisen tuen saatavuutta on helpotettu mm. koulussa toimivien kouluavustajien ja datanomiharjoittelijoiden avulla. Jatketaan tavoitteen mukaisesti.

3.6.6. Hallinto

Lähtötaso:

Hallinto-ohjelmalla on käytössä Starsoftin Primus ja Kurre, joihin siirrytään koko sivistystoimessa vuosien 2002-2003 aikana.

Tavoite ja toimenpiteet:

Kartoitetaan mahdollisuuksia ottaa käyttöön Vallu, joka antaa opiskelijoille mahdollisuuden syöttää kurssivalinnat suoraan Kurren tietokantaan.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Starsoft -ohjelmistojen käyttöä jatketaan ja Vallun sekä uutena Wilman käyttöönottoa kartoitetaan.

3.6.7. Tietoturva

Lähtötaso:

Viruksentorjunta ja tietoliikenneturvallisuus hoidetaan keskitetysti tietohallinnon kautta. Laitteisto on turvamerkitty. Opettajilla on henkilökohtaiset tunnukset hallinto-ohjelmaan ja Toimisto Tiimiin.

Tavoite ja toimenpiteet:

Tietoturvaan tulee kiinnittää jatkossa entistä enemmän huomiota. Opiskelijoille luodaan henkilökohtaiset verkkotunnukset ja sähköpostiosoitteet. Tutkitaan myös opettajille oman henkilökohtaisen verkkotunnuksen luomista.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Opiskelijoille on luotu henkilökohtaiset verkkotunnukset ja sähköpostiosoitteet. Kiinnitetään huomiota kaikissa opetustilanteissa tietokoneen käytön turvallisuuteen.

3.6.8. Muuta

Lähtötaso:

Koulu kuuluu Turun seudun etälukiorenkkaaseen ja panoksemme kurssivalikoimaan on matematiikan historian kurssi. Yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa tehdään niin valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Yliopistoyhteistyötä on historiassa ja kirjallisuudessa.

Tavoite ja toimenpiteet:

Etälukiotoimintaa jatketaan ja oman lukion tarjontaa pyritään lisäämään. Yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa kehitetään edelleen ja uusia kontakteja pyritään luomaan. Mietitään miten koulun sisäistä ja ulkoista tiedonkulkua voidaan kehittää esimerkiksi sähköisen julkaisun avulla.

Tilanne vuonna 2005 ja jatkotoimenpiteet:

Jatkamme Turun seudun etälukiorenkkaassa. Uutena kurssina tarjoamme Literature in English-kurssia. Oman lukion etä- ja verkko-opetuksen muotoja tutkitaan ja kehitetään edelleen. Myös yhteistyö Turun yliopiston kanssa jatkuu. Sisäistä tiedonkulkua on parannettu mm. sähköpostia hyödyntämällä. Kotisivu pidetään ajan tasalla, joka on yksi ulkoisen tiedonkulun keino esim. vanhemmille. Tutkitaan oman intranetin käyttöönottoa

3.7. Opiskelijakunta

Kaarinan lukion opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Lukion opiskelijakunnalla on ohjaava opettaja, joka suunnittelee toimintaa yhdessä opiskelijoitten kanssa.

Kaarinan lukion opiskelijakunta järjestäytyy joka lukuvuoden alussa. Opiskelijakunnan hallitukseen valitaan jokaisesta ohjausryhmästä yksi edustaja. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, sihteerin ja varainhoitajan. Tarvittaessa voidaan määritellä myös muita vastuualueita.

Opiskelijakunnan hallitus järjestää kaikille opiskelijoille tarkoitettuja yleiskokouksia kaikkia opiskelijoita koskevien tärkeiden asioiden käsittelemiseksi. Opiskelijakunnalla on mahdollisuus tehdä oppilaitoksen toimintaan ja käytänteisiin liittyviä esityksiä suoraan rehtorille ja opettajainkokoukseen. Kaksi hallituksen jäsentä osallistuu opettajainkokouksien opiskelijakuntaa koskevien pykälien käsittelyyn. Rehtori kuulee opiskelijakuntaa oppilaitoksen toimintaan liittyvissä asioissa. Opiskelijakunta järjestää taksvärkkipäiväkeräyksen. Hallitus myöntää aktiivisille opiskelijakunnan jäsenille stipendejä. Lisäksi hallitus järjestää muuta yleiseen viihtyvyyteen liittyvää toimintaa.

4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kotien ja Kaarinan lukion yhteistyö

Kaarinan lukio tarjoaa huoltajille riittävän mahdollisuuden perehtyä lukion työhön. Lukio tiedottaa huoltajalle säännöllisesti opiskelijan edistymisestä opinnoissaan. Yhteistyöllä huoltajien kanssa tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö järjestetään niin, että opiskelija saa tukea sekä opiskeluun että hyvinvointiin koskeviin kysymyksiin ja mahdollisiin ongelmiin.

Kaarinan lukio on aloitteellinen yhteistyön käynnistämiseksi. Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevasta opiskelijasta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä

koskeva opetussuunnitelman osa on laadittu yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Huoltajille järjestetään tilaisuus keskustella opettajien kanssa vähintään kerran lukuvuodessa pidettävässä vanhempainillassa. Lisäksi tarvittaessa otetaan yhteyttä huoltajaan, ja tiedotetaan muilla tavoin ajankohtaisista asioista.

4.2 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Ohjauksen tehtävänä on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Lukion ohjaustoimintaan tulee kaikkien koulun opettaja- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvien osallistua. Opinto-ohjaajalla on oltava päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta.

Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Opiskelijaa tulee ohjata suunnittelemaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa ja seuraamaan sen toteutumista. Opiskelijan tulee saada opinto-ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tulee tiedottaa perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat tulee perehdyttää oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä tulee kehittää ja pitää yllä lukio-opintojen ajan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta tulee huolehtia yhteistyössä kotien kanssa. Opiskelijoiden opinto-ohjelmat on tarkistettava säännöllisesti sekä seurattava heidän opintojensa etenemistä.

Kuvaus ohjaukseen osallistuvien tehtävistä ja työnjaosta, joka osaltaan toimii koko oppilaitoksen opetustyön kehittämisen välineenä:

Rehtori

- * Turvaa ohjauksen toimintamahdollisuudet ja tukee ohjaukseen liittyvää yhteistyötä.
- * Toimii opiskelijahuoltoryhmässä yhdessä opinto-ohjaajan, terveydenhoitajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa.
- * Kutsuu koolle vähintään kerran lukuvuodessa opiskelijahuoltoryhmän ja lukion ulkopuolisia asiantuntijoita tapaamisen, jossa käsitellään opiskelijoiden opintoihin ja elämään liittyviä kysymyksiä. (Ks. kohta opiskelijahuolto 4.3.1. ja 4.3.2.)
- * Tiedottaa lukio-opintoihin ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyvistä ohjeista ja määräyksistä opiskelijoille ja heidän huoltajilleen.

Opinto-ohjaaja

- * Kantaa päävastuun opinto-ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta.
- * Toimii jäsenenä opiskelijahuoltoryhmässä.
- * Antaa opiskelijoille henkilökohtaista ja ryhmäohjausta opiskeluun, jatko-opintoihin ja uran/ammatinvalintaan liittyvissä asioissa.
- * Tiedottaa opiskelijoille ja heidän huoltajilleen jatko-opiskeluun liittyvistä seikoista.
- * Tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa.
- * Tiedottaa yläkouluille lukiomme tarjoamista opiskelumahdollisuuksista.
- * Järjestää lukiomme 2. vuosikurssin opiskelijoille työelämään tutustuttamisjakson.

- * Auttaa ryhmänohjaajia ja aineenopettajia opiskelijoiden opintovaikeuksien hoidossa ja yhteydenpidossa huoltajiin.
- * Pitää opiskelijoille opinto-ohjauksen pakollisen kurssin kolmelle eri vuositasolle sijoitettunaja tarvittaessa valtakunnallisen syventävän kurssin

Ryhmänohjaaja

- * Opastaa ryhmänsä opiskelijat lukionne käytäntöihin
- * Seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja kurssikertymää.
- * Toimii yhteyshenkilönä huoltajien, opettajien sekä erityisesti opinto-ohjaajan ja muun oppilashuoltohenkilöstön välillä.
- * Pitää erikseen sovittuina ajankohtina ryhmänohjaustuokioita, joissa käsitellään mm. ryhmää koskevia ajankohtaisia asioita ja tiedotetaan tulevasta koulun tapahtumista.
- * Toimii mahdollisimman tehokkaasti yhteistyössä ryhmänsä puheenjohtajan kanssa.

Aineenopettaja

- * Antaa opiskelijoille omaan oppiaineeseensa liittyvää opiskelutaidollista ohjausta sekä ylioppilaskirjoituksiin liittyviä ohjeita.
- * Ottaa tarvittaessa suoraan yhteyttä opiskelijan huoltajiin tai ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan tai muun oppilashuoltohenkilöstön avulla saattaa opiskelijan tilanteen (esim. luvattomat poissaolot, mahdollinen kielenkehityksen häiriö, esiin tulleet mielenterveyteen tai sosiaaliseen sopeutumiseen liittyvät ongelmat, opiskelua häiritsevä jännittäminen, opiskelumotivaation puuttuminen) laajempaan käsittelyyn.

4.3 Opiskelijahuolto

4.3.1. Yleistä

Opiskelijahuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskelu- ja työympäristö sekä ehkäistä syrjäytymistä. Opiskelijahuolto on opiskeluympäristön hyvinvoinnin edistämistä sekä oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Opiskelijoiden osallisuutta oman työyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseksi tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Vastuu opiskelijahuollosta kuuluu osaltaan kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville.

Opiskelijahuoltoon sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osa on laadittu yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Vähintään kerran vuodessa järjestetään eri hallintokuntien ja paikallisten tukiverkoston edustajien neuvottelu, jossa koordinoidaan ja kehitetään opiskelijoiden tarvitsemia palveluja.

Kaarinan kaupungin huumestrategia sisältää ehkäisevän päihdetyön suunnitelman sekä puuttumismallin ja hoitonojhaussuunnitelman.

Opetussuunnitelman liitteenä on suunnitelma onnettomuus- ja kriisitilanteita varten sekä ohje toimenpiteiksi koulukiusaamistilanteissa. Tavoitteena on yksilön tukeminen ja yhteisön toimintakyvyn säilyttäminen fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta ja hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa.

4.3.2. Opiskelijahuoltoryhmä

Opiskelijahuoltoon koordinoi ja kehittää moniammatillinen opiskelijahuoltoryhmä. Kerran viikossa kokoontuvaan ryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja ja kouluterveydenhoitaja. Säännöllisin väliajoin ryhmän työskentelyyn osallistuvat koulukuraattori ja ryhmänohjaajat. Tarvittaessa mukaan kutsutaan koululääkäri, koulupsykologi, poliisin edustaja, päihdetyöntekijä tai muu asiantuntija. Ryhmä voi kutsua kokouksiinsa myös opiskelijoita ja heidän huoltajiaan. Ryhmä pyrkii yhdistämään

sekä fyysisen, sosiaalisen että psyykkisen opiskelijahuollon.

Opiskelijahuoltoryhmä pyrkii valistuksella ja ohjauksella ehkäisemään ennalta ongelmien syntymistä ja tarttumaan mahdollisimman aikaisin ilmeneviin ongelmiin. Ryhmä edistää mahdollisuuksien mukaan koulu yhteisön turvallisuutta ja myönteistä ilmapiiriä.

4.3.3.Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon työntekijöitä ovat kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata jokaiselle opiskelijalle mahdollisimman terve kasvu ja kehitys kannustamalla ja ohjaamalla heitä terveisiin elämäntapoihin.

Kouluterveydenhuollon tehtäviin kuuluu lukion työolojen ja koulutyön terveellisyyden ja turvallisuuden valvonta ja edistäminen, opiskelijan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen ja edistäminen sekä moniammatillinen yhteistyö hoitoyksiköiden ja eri hallintokuntien kanssa. Opiskelijat voivat hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle, kun he kokevat sen tarpeelliseksi. Huoltajat, opettajat ja koulun muu henkilöstö voi myös ohjata opiskelijoita kouluterveydenhuoltoon fyysisten tai psyykkisten vaikeuksien takia.

4.3.4. Koulukuraattori- ja psykologipalvelut

Koulukuraattori- ja psykologi tekevät yhteistyötä kouluterveydenhuollon ja opettajien kanssa. He tarjoavat tukea ja apua opiskelijalle hänen sosiaaliseen tai psykologiseen tilanteeseensa liittyvissä ongelmissa. Tarpeen vaatiessa he ohjaavat opiskelijaa käyttämään muita erityispalveluja.

4.4. Opiskelun erityinen tuki

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Erityistä tukea tarvitsevat sellaiset opiskelijat, jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissaan tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Opiskelijalla voi olla erityisen tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelu voidaan lukiolain (629/1998) 13 §:n (muutettu lailla 478/2003) mukaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Jos opiskelija vapautetaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy. Lukiolain 13 §:ssä tarkoitettut oppimistilanteet ja kokeet tulee järjestää siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Opiskelijalle voidaan laatia suunnitelma, johon kirjataan, miten yksilölliset toimenpiteet voidaan toteuttaa.

4.5. Maahanmuuttajat ja muut vieraskieliset opiskelijat

Maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita ja lukion paikallista opetussuunnitelmaa huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu tukevat opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Maahanmuuttajia ja muita vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan jo lukio-opintojen alussa heidän opiskelumahdollisuuksistaan, tukijärjestelyistä sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnoissa.

5. KAARINAN LUKION OPPIMISTAVOITTEET, TUNTIJAKO JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiossa opiskelija saa olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa.

Opiskelijassa vahvistetaan tarvetta ja halua elinikäiseen opiskeluun. Hänen opiskelu-, tiedonhankinta- ja -hallinta- ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä oma-aloitteisuuttaan kehitetään. Huomiota kiinnitetään tieto- ja viestintätekniikan monipuolisiin käyttötaitoihin.

Opiskelutaidoissa korostetaan taitoa toimia yhdessä toisten kanssa erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Erilaisiin ryhmiin opiskelija tutustuu luokattoman lukion erikoosteisissa opiskeluryhmissä ja osallistumalla koulun omaan harrastustoimintaan. Kaarinan lukion 1980-luvulta alkanut antiikin kulttuurin ja historian opetus on tuottanut vuosittain antiikin historian syventävän kurssin, antiikkikerhon ja joka toinen tai kolmas vuosi opintoretken Roomaan. Koulun oma kansainvälisen toiminnan opintokokonaisuus on tarjonnut ja tarjoaa mahdollisuuden osallistua esimerkiksi useisiin Comenius-projekteihin ja Euroscola-hankkeeseen. Itämeren alueen kulttuuriin ja ympäristökysymyksiin tutustutaan Itämeri-kurssilla, jota on toteutettu 1990-luvulta lähtien. Kansainvälinen aktiviteetti tutustuttaa tehokkaasti muiden kuin oman kulttuurin ryhmädynamiikkaan. Opiskelijakunnan hallituksen toiminnassa tämä on otettu huomioon. Hallitus järjestää joka syksy suunnitteluseminaarin, jonka yhteydessä tutustutaan ruotsalaiseen koulukulttuuriin Tukholmassa. Verkostoissa toimimista pyritään harjaannuttamaan lisäksi osallistumalla kansainväliseen Asia-Europe classroom-projektiin, joka on pääosin Internetin kautta toimiva yhteistyöhanke. Lisäksi koulu osallistuu Turun seudun etärenkaaseen, joka toteuttaa lukion kursseja etäopiskeluna verkko-opetuksen keinoin.

Lukio kehittää opiskelijan taitoa tunnistaa ja käsitellä yksilöllisiä ja yhteisöllisiä eettisiä kysymyksiä. Opiskelijan saa tilaisuuksia pohtia erilaisia vaihtoehtoja, tehdä valintoja ja tiedostaa valintojen välittömiä ja välillisiä seurauksia. Kaarinan lukio pyrkii siihen, että opiskelijalle kehittyy halu ja kyky toimia demokraattisessa yhteiskunnassa vastuullisesti huomioiden oma ja muiden hyvinvointi.

Opetus lujittaa opiskelijan itsetuntoa ja auttaa häntä tunnistamaan persoonallisen erityislaatunsa. Opiskelijaa tulee rohkaista ilmaisemaan eri tavoin omia havaintojaan, tulkintojaan ja esteettisiä näkemyksiään. Kaarinan lukio kannustaa opiskelijoita taiteelliseen toimintaan, taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Koulun musiikin ja ilmaisun linjan musikaaliproduktiot, kuorotoiminta ja muut produktiot tarjoavat tähän erinomaisen mahdollisuuden. Myös terveyttä ja hyvinvointia edistävää elämäntapaa tuetaan erityisesti psykologian, biologian, liikunnan ja terveystiedon opetuksessa.

Lukio-opetus antaa opiskelijalle valmiuksia suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opiskelijaa perehdytetään työ- ja elinkeinoelämään sekä yrittäjyyteen. Tavoitteena on, että lukion päätyttyä opiskelija pystyy kohtaamaan joustavasti muuttuvan maailman haasteet, tuntee vaikuttamisen keinoja ja hänellä on halua ja rohkeutta toimia.

Kaarinan lukio noudattaa valtakunnallista lukioden tuntijakoa.

5.1.1. Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa

Oppilaitosten välisen yhteistyön tavoitteena on edistää yksilöllisten ja joustavien opinto-ohjelmien syntymistä siten, että opiskelija voi osallistua omassa koulussa järjestettävän opetuksen lisäksi muiden oppilaitosten järjestämään opetukseen ja korvata tai täydentää opintoja kertyneillä suorituksilla. Erityisen paljon Kaarinan lukio tekee yhteistyötä Kaarinan aikuislukion kanssa.

Kaarinan aikuislukion kanssa

- Lukiolla on yhteiset tilat, kiinteistönhoito ja opetusvälineet
- Ylioppilaskokeet järjestetään tarvittaessa samoissa tiloissa ja yhteisin valvojin
- Aikuislukion kielitarjonnalla pyritään täydentämään lukion opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia
- Aikuislukio tarjoaa lukiolaisille mahdollisuuden täydentää muitakin
- lukio-opintojaan illalla samoin kuin aikuislukion opiskelija voi hyödyttää päiväopetusta.

Lukio-oppimäärän kursseiksi voidaan sopimuksen mukaan hyväksyä kursseja, jotka on suoritettu muissa oppilaitoksissa Jos opiskelijan muussa oppilaitoksessa hyväksytyllä arvosanalla suorittamat opinnot vastaavat tavoitteiltaan ja sisällöltään lukion opetussuunnitelmaa, ne voidaan hyväksyä ko. kurssin suoritukseksi. Hyväksymistä on anottava etukäteen kirjallisesti, liitteenä kurssin sisältö. Tarvittaessa opiskelijalta voidaan edellyttää myös lisäsuorituksia. Kurssin arvostelu perustuu mainitun oppilaitoksen arviointiin ja mahdollisiin lisäsuorituksiin. Mikäli kurssin sisältö on riittävän tarkasti tiedossa on opiskelijalla oikeus saada pyydetessä etukäteen päätös muussa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen hyväksymisestä lukio-opinnoiksi ja tieto tällöin noudatettavista arvosteluperusteista. Päätöksen muussa oppilaitoksessa suoritettujen kurssin hyväksymisestä ja mahdollisesta lisänäytön tarpeesta tekevät lukion rehtori ja ko. aineen opettaja. Muissa oppilaitoksissa ei voi itsenäisesti suorittaa kursssia, jonka opetusta annetaan meillä. Hyväksytyt kurssin arvosanaa ei voi muualla korottaa.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatusta- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa

- havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta
- arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä
- tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen.

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien pääasiat sisältyvät perusteiden ainekohtaisiin osiin.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Lukioyhteisössä tulee luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisössä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittäväällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenen hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestävänsä rajoihin. Lukion tulee kannustaa opiskelijoita kestävänsä elämäntapaan ja toimintaan kestävänsä kehityksen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävänsä kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävänsä
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnonympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta,

sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolvisesti huolehtiva kulttuuri

- osaa ja tahtoo toimia kestävän kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävän kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana. Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa. Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja nälkään liittyviä ongelmia. Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita. Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen, ja mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Lukiokoulutuksen tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen, menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontokokemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukion tulee tarjota opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana.

Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden perustalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestyä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkina
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikanaan. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian

vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan

- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aihekokonaisuuden tulee ohjata opiskelija pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hänen on opittava teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hänen tulee oppia tarkastelemaan teknologian arvolähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tulee tutkia ja pohtia yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksinä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömään ja ei-välttämättömään teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Lukio-opetuksen tulee tarjota opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurissamme. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen/alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään mediavaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyyden suojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkeessään mediaympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Litteenä 3 on kooste aihekokonaisuuksien toteutumisesta eri oppiaineitten kursseilla.

5.3. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan. Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempana niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

PAKOLLISET KURSSIT

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojensa ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti

- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajaus ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliäsun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyy fiktiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omissa teksteissä

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta

- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyyliä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekulttuuria

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliältään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön

5.4. TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietoaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun	Puhuminen	Luetun
Kirjoittaminen	ymmärtäminen		ymmärtäminen
A-oppimäärä B1.2	B2.1	B1.2	B2.1
B-oppimäärä B1.1	B1.2	B1.1	B1.2

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kaikki pakolliset kurssit sekä valtakunnalliset ja koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan numeroin.

Soveltavista kursseista annetaan suoritusmerkintä (S=suoritettu) tai hylätty (H=hylätty)..

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B 1)

A-ruotsin (=pitkä oppimäärä) ja **B-ruotsin** (=keskipitkä oppimäärä) opiskelijoita ei jaeta eri opetusryhmiin, vaan opiskelija valitsee tarjolla olevista ruotsin pakollisista ja syventävistä kursseista joko A-ruotsin eli pitkän oppimäärän (6 pakollista ja 1-4 syventävää kurssia) tai B-ruotsin eli keskipitkän oppimäärän (5 pakollista ja 1-5 syventävää kurssia).

Soveltava **Nivelkurssi** on tarkoitettu lukio-opiskelun aloittaville opiskelijoille.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Koulu ja vapaa-aika (RUA1/RUB1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat ystävyys, opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA2/RUB2)

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUA3/RUB3)

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi monikulttuurisena ja kaksikielisenä pohjoismaana Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUA4/RUB4)

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, erilaisuus, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

5. Elinympäristömme (RUA5/RUB5)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

6. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUA6)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB6)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUA7/RUB7)

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja

vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaiineksen avulla.

8. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativan kieliaiineksen avulla lähtökohtana esimerkiksi eri tieteenalat, tekniikan saavutukset ja yritys-elämä. Eri aihekokonaisuudet tarjoavat näkökulmia ja lähestymistapoja aiheiden käsittelyyn.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT JA SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. Nivelkurssi (RUA9/RUB9) soveltava kurssi

Kurssi on tarkoitettu lukio-opiskelun aloittaville oppilaille tukemaan erityisesti 1. ja 2. kurssin opiskelua. Kurssin aikana käydään läpi ruotsin kielioopin perusasiat sekä teoreettisesti että harjoitusten avulla. Kurssista annetaan suoritusmerkintä..

10. Skriv på svenska (RUA10/RUB10) syventävä kurssi

Kurssi on tarkoitettu niille ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille, jotka haluavat kehittää kirjallista ilmaisutaitoaan. Kurssilla harjoitellaan mielipiteiden ja kannanottojen ilmaisemista, kirjeiden, tarinoiden ja kuvauksien kirjoittamista. Kurssi koostuu kaikille yhteisistä tunteista ja henkilökohtaisesta ohjauksesta.

11. Snacka på svenska (RUA11/RUB11) syventävä kurssi

Kurssilla kehitetään suullista kielitaitoa erilaisissa arkipäivän tilanteissa ja käsitellään ajankohtaisia aiheita mm. lehtiartikkelien pohjalta. Myös ääntämistä ja kuullun ymmärtämistä harjoitellaan.

Itsenäinen opiskelu

Itsenäisesti opiskeltavan kurssin työtavoista ja sisällöstä sovitaan kunkin kurssin kohdalla erikseen. Syventäviä ja soveltavia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti .

Muissa oppilaitoksissa suoritettut kurssit

Muissa oppilaitoksissa suoritettujen kurssien hyväksymisestä korvaavaksi kurssiksi tai lisäkurssiksi päättävät aineen opettajat kurssiselosteen tai muun materiaalin perusteella.

5.5. VIERAAT KIELET

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1-B1.2	B1.1	B1.2	B1.1-B1.2
B2 -kielet	A2.2	A2.1-A2.2	A2.2-B1.1	A2.1-A2.2
B3 -kielet	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1-A2.2	A1.3-A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

A-ENGLANTI Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” - aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

5. Kulttuuri (ENA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Kurssin aihepiireinä ovat luonto, luonnontieteet ja kestävä kehitys.

Kurssin painopistealueet ovat vaativan kieliaineksen ymmärtäminen, keskeisen kieliaineksen kertaaminen ja kirjallinen viestintä.

Aihekokonaisuudet: kestävä kehitys sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA8)

Kurssin aihepiireinä ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaiset maailmankuvat.

Kurssin painopistealueet ovat vaativan kieliaineksen ymmärtäminen, keskeisen kieliaineksen kertaaminen ja kirjallinen viestintä.

Aihekokonaisuudet: kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT JA SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. Nivelkurssi (soveltava kurssi) (ENA9)

Kurssi on tarkoitettu lukio-opiskelun aloittaville oppilaille tukemaan ensimmäisten pakollisten kurssien opiskelua. Kurssin painopistealueet ovat kuullun ja luetun ymmärtäminen sekä kielen perusrakenteet.

Hyväksytysti suoritettu kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

10. Kirjoittamiskurssi (soveltava kurssi) (ENA10)

Kurssi on tarkoitettu niille ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville oppilaille, jotka haluavat kehittää kirjallista ilmaisutaitoaan. Kurssin aikana harjoitellaan erilaisia kirjallisia tuotoksia kiinnittäen huomiota niiden viestinnällisyyteen ja oikeakielisyyteen. Kurssin aikana tuotetaan kurssin alussa sovittava määrä kirjoitelmia. Kurssi koostuu kaikille yhteisistä tunneista ja henkilökohtaisesta ohjauksesta.

Hyväksytysti suoritettu kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

11. Suullisen kielitaidon kurssi (soveltava kurssi) (ENA11)

Kurssi keskittyy suullisen kielitaidon kehittämiseen. Sen aikana harjoitellaan englannin kielellä tapahtuvan viestinnän parantamista monipuolisesti.

Hyväksytysti suoritettu kurssi arvostellaan arvosanalla.

12. Literature in English (etälukio, syventävä kurssi) (ENA12)

This course is one of the Turun seudun etäengas courses. It is aimed at well-motivated students interested in literature. Apart from giving the students experience of distance learning, it also provides them with an opportunity to learn about different cultures and, of course, to improve their knowledge of English. The focus is on reading and writing skills. For course credit, the students are expected to read 2-3 short stories by contemporary authors from the English-speaking world, participate in discussions and write essays and reviews about their reading experience.

Hyväksytysti suoritettu kurssi arvostellaan arvosanalla.

13. American studies (soveltava kurssi) (ENA13)

The course aims at studying North America and the United States from various perspectives. Studying its history, geography, law, politics, literature, art, architecture etc will give the student insight into what has formed the United States as we know it today. The course material comprises articles, literary extracts, legal documents and films, and each topic is followed by discussions. For course credit, the students will make a portfolio consisting of both written and oral work and the student is expected to contribute to class discussions. The course is aimed at well-motivated students with a good knowledge of English.

Hyväksytysti suoritettu kurssi arvostellaan arvosanalla.

14. Muualla suoritettu kurssi (soveltava kurssi) (ENA14)

Aineen opettajat päättävät kurssiselosteen perusteella kyseisen kurssin soveltavuudesta luettavaksi lukion kurssikertymään.

Hyväksytysti suoritettu kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

A-SAKSA Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (SAA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Viestintä ja vapaa-aika (SAA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Opiskelu ja työ (SAA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (SAA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” - aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

5. Kulttuuri (SAA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

6. Tiede, talous ja tekniikka (SAA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaiineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys (syventävä kurssi) (SAA7)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Aihekokonaisuudet: kestävä kehitys sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (syventävä kurssi) (SAA8)

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin

liittyvät aiheet.

Aihekokonaisuudet: kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

B2-SAKSA Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB21)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

2. Meillä ja muualla (SAB22)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Ennen ja nyt (SAB23)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB24)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

5. Kulttuuri (SAB25)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

6. Yhteinen maapallomme (SAB26)

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstinymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

7. Tiede ja tekniikka (SAB27)

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

8. Luonto ja kestävä kehitys (SAB28)

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

9. Preppauskurssi (SAB29)

Kurssi sisältää kaiken tarvittavan kertausta sekä runsaasti kuullun ymmärtämisen harjoitusta ja on tarkoitettu erityisesti niille, jotka aikovat osallistua saksan ylioppilaskokeeseen.

Kurssilla harjoitellaan myös kirjoitelman laatimista ja käydään läpi ylimääräisen saksan ylioppilastutkintotehtäviä (kuullun ja luetun ymmärtämistehtäviä). Kurssiin ei välttämättä sisälly kurssikoetta. Kurssi on yhteinen B2- ja B3-saksan lukijoille.

B2-RANSKA Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB21)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

2. Meillä ja muualla (RAB22)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Ennen ja nyt (RAB23)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB24)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

5. Kulttuuri (RAB25)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

6. Yhteinen maapallomme (RAB26)

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

7. Tiede ja tekniikka (RAB27)

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

8. Luonto ja kestävä kehitys (RAB28)

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

9. Ranskan kertauskurssi (RAB29)

Kurssi on yhteinen B3-kielen opiskelijoiden kanssa (RAB39).

Kurssilla kerrataan ranskan kielen rakenteiden pääkohtia ja harjoitellaan varsinkin kuullun ymmärrystä ja kirjoitelmien laatimista. Se soveltuu erityisesti ylioppilaskirjoituksiin valmentautumiseen.

B3-SAKSA Lukiossa alkava oppimäärä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (SAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (SAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt (SAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri (SAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkyymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

9. Preppauskurssi (SAB39)

Kurssi sisältää kaiken tarvittavan kertausta sekä runsaasti kuullun ymmärtämisen harjoitusta ja on tarkoitettu erityisesti niille, jotka aikovat osallistua saksan ylioppilaskokeeseen. Kurssilla harjoitellaan myös kirjoitelman laatimista ja käydään läpi ylimääräisen saksan ylioppilastutkintotehtäviä (kuullun ja luetun ymmärtämistehtäviä). Kurssiin ei välttämättä sisälly kurssikoetta. Kurssi on yhteinen B2- ja B3-saksan lukijoille.

B3-RANSKA Lukiossa alkava oppimäärä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (RAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja

käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (RAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt (RAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri (RAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

9. Ranskan kertauskurssi (RAB39)

Kurssi on yhteinen B2-kielen opiskelijoiden kanssa (RAB29).

Kurssilla kerrataan ranskan kielen rakenteiden pääkohtia ja harjoitellaan varsinkin kuullun ymmärrystä ja kirjoitelmien laatimista. Se soveltuu erityisesti ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

B3-VENÄJÄ Lukiossa alkava oppimäärä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (VEB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (VEB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (VEB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt (VEB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri (VEB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme (VEB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkyymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

LATINAN KIELI

Latinan kielen opetus antaa opiskelijalle sellaisia välineitä, että hän pystyy tutustumaan Rooman kirjallisuuteen ja kreikkalais-roomalaiseen kulttuuriin sekä oppii tiedostamaan ja ymmärtämään antiikista periytyviä aineksia eurooppalaisissa kielissä ja Euroopan kulttuureissa. Opetus antaa opiskelijoille latinan kielen jatko-opintoihin tarvittavat valmiudet.

Opetuksen tavoitteet

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy apuvälineiden avulla ymmärtämään muokattua/helppoa autenttista tekstiä
- pystyy käyttämään kieltä opiskelemissa kieliaineksen rajoissa
- tuntee kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa
- tiedostaa latinan kielen merkityksen eurooppalaisten kielten kehitykselle
- osaa tehdä havaintoja latinan kielen vaikutuksesta osaamiinsa tai opiskelemissä kieliin
- tiedostaa kreikkalais-roomalaisen kulttuuriperinnön merkityksen eurooppalaiselle kulttuurille
- osaa tehdä huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin.

Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppiaineen tavoitteiden mukaan.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

B3-oppimäärässä keskeinen muoto-oppi opiskellaan neljän ensimmäisen kurssin aikana ja muoto-opin tuntemusta syvennetään seuraavilla kursseilla. Neljän ensimmäisen kurssin aikana opiskellaan myös pääpiirteet sijamuotojen, aikamuotojen ja modusten käytöstä ja lauseenvastikkeista. Lauseopin tuntemusta syvennetään seuraavilla kursseilla. Ensimmäisillä kursseilla harjoitellaan sanakirjan käyttöä.

Muoto- ja lauseopin tuntemusta laajennetaan opiskelun edetessä siten, että opiskelija saavuttaa niissä sellaisen hallinnan, että hän pystyy ymmärtämään latinankielistä tekstiä tavoitteiden mukaisesti. Kaikilla kursseilla opiskelijoita ohjataan vertaamaan antiikin ajan erilaisia ilmiöitä nykyajan vastaaviin sekä tekemään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista nykyisiin kulttuureihin ja latinan vaikutuksesta nykykieliin.

Kaarinan lukio tarjoaa vain 1. kurssin, kurssit 2. – 8. opiskelijat voivat valita Kaarinan aikuislukion tarjonnasta.

B3-LATINA Lukiossa alkava oppimäärä

1. Ikkunat auki antiikkiin (LAB31)

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Pehdytään latinan kielen vaiheisiin.

5.6. MATEMATIIKKA

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa

käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja. Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä. Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perusteleamiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen noudatetaan seuraavia vastaavuuksia: MAA1 MAB1, MAA3 MAB2, MAA6 MAB5, MAA7 MAB4 ja MAA8 MAB3.

Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilemaan ja tutkimaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksittä kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien

laskeminen

4. Analyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvo-yhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys

- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaali-epäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla

- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrinen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause

- kokonaislukujen kongruenssi

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

14. Funktiot ja yhtälöt 2 (MAA14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa laskuvalmiutta
- syventää aikaisemmin oppimiaan taitoja
- paikkaa mahdollisia aukkoja

Keskeiset sisällöt

- neliöjuuren ja potenssien laskusääntöjen kertaus ja soveltaminen
- potenssi-, polynomi- ja eksponenttifunktioiden ominaisuudet
- lausekkeiden sievennys
- graafisen laskimen käyttö

17. Lineaarialgebra (MAA17)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää hyväksi matriiseja lineaaristen yhtälöryhmien ratkaisussa ja vektoreiden lineaarisen riippuvuuden tutkimuksessa
- saa lisää valmiuksia, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa
- ymmärtää paremmin matematiikan soveltamismahdollisuuksia tieteessä ja tekniikassa

Keskeiset sisällöt

- matriisit ja niiden laskutoimitukset sekä käsin että laskimella
- lineaarisen yhtälöryhmän ratkaiseminen matriisin avulla
- vektoriavaruus ja aliavaruus

18. Kertauskurssi (MAA18)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kokoaa ja syventää pitkän matematiikan kursseissa esille tulleita matemaattisia menetelmiä erilaisten ongelmien ratkaisemisessa
- rakentaa yhteyksiä matematiikan eri osien ja kurssien välille

Keskeiset sisällöt

- pakollisten kurssien keskeiset sisällöt

19. Matemaattisia tutkimusmenetelmiä (MAA19)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ja harjoittelee pitkän matematiikan ylioppilaskirjoituksiin
- harjaantuu tarttumaan vieraan näköiseen tehtävään ja pystyy löytämään järkevän ratkaisumenetelmän

Keskeiset sisällöt

- ylioppilaskirjoitustehtävät

SOVELTAVAT KURSSIT

15. Tukikurssi (MAA15)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- voi harjoitella perusteellisemmin kyseisen jakson aikana käsiteltäviä asioita

Keskeiset sisällöt

- meneillään olevan pakollisen kurssin (MAA3-MAA7) aiheet

Suoritusmerkintä.

16. Geometrian jatkokurssi (MAA16)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietoa geometriassa
- harjoittelee harppi-viivainkostruktioita

- osaa havainnollistaa geometrisia todistuksia tietokoneohjelman avulla
- tutustuu verkossa olevaan geometriaa käsittelevään materiaaliin

Keskeiset sisällöt

- ristitulo, skalaarikolmitulo ja vektorisovellukset
- harppi-viivainkonstruktiot
- dynaaminen geometria

Suoritusmerkintä.

20. Tutkielmakurssi (MAA20)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy itsenäiseen kirjalliseen työskentelyyn
- osaa ratkaista laajempia tehtäviä
- osaa muodostaa ratkaisuisista kirjallisesti selkeän sekä ulkoasultaan siistin ja loogisen kokonaisuuden

Keskeiset sisällöt

- kurssin sisällön muodostavat kymmeneen pakolliseen kurssiin liittyvät tehtävät, jotka kurssin suorittaja ratkaisee kirjallisesti itsenäisesti

Suoritusmerkintä.

21. Matematiikan historia (MAA21)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää matematiikan kehityksen päävaiheet
- perehtyy muutamien kuuluisien matemaatikkojen luomiin teorioihin

Keskeiset sisällöt

- matematiikan ja matemaatikoiden historian osa, joka koskee lukion matematiikkaa
- matemaattisten merkintöjen kehitys
- tutkielma jostakin matemaatikosta
- asia – aikakausi – matemaatikko yhteenliittymät

Suoritusmerkintä.

MATEMATIIKAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa infor-maatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Itsenäinen kurssisuoritus

Kurssin itsenäinen suorittaminen sovitaan opiskelijan kanssa tapauskohtaisesti. Itsenäisesti ei voi suorittaa lyhyen matematiikan kertauskurssia (MAB9) ja lyhyen matematiikan tukikurssia (MAB10).

PAKOLLISET KURSSIT

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppeä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. Lyhyen matematiikan kertauskurssi (MAB9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin
- perehtyy matematiikan ylioppilaskokeeseen liittyviin erityisiin ohjeisiin

Keskeiset sisällöt

- kerrataan lyhyen matematiikan keskeisiä sisältöjä
- kurssikokeena on valtakunnallinen preliminäärikoe

SOVELTAVA KURSSI

10. Lyhyen matematiikan tukikurssi (MAB10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa luotua ja vahvistettua matematiikkaan ja matematiikan oppimiseen liittyviä positiivisia asenteita
- saa tietoa matematiikan merkityksestä yleisenä kansalaistaitona elämän eri tilanteissa
- kiinnostuu matematiikasta myönteisten oppimiskokemusten avulla

Keskeiset sisällöt

- kerrataan peruskoulun keskeisiä sisältöjä
- prosenttilaskenta, potenssit, yhtälöt
- kurssista saa suoritusmerkinnän

5.7. BIOLOGIA

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä. Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Itsenäinen opiskelu

Itsenäisen opiskelun työtavat sovitaan opiskelijan ja opettajan kanssa yhdessä tapauskohtaisesti. Kuitenkaan kurssia tutkimme ja pohdimme biologiaa (BI6) ei voi suorittaa itsenäisesti.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita

- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseriaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat

- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietoaan solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

6. Tutkimme ja pohdimme biologiaa (BI6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy luonnontieteellisiin tutkimusmenetelmiin ja tiedonhankintaan
- kehittää omaa luonnontieteellistä ajattelutapaansa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia biologisia kokeita
- syventää tietojaan solun rakenteesta ja toiminnasta
- oppii ymmärtämään eliöiden rakennetta ja elintoimintoja
- osaa esittää tutkimustuloksia ja tulkita niitä

Keskeiset sisällöt

Ne vaihtelevat vuosittain oppilasryhmästä, käytettävästä materiaalista ja ajasta riippuen.

Biologisen tutkimuksen periaatteet

Solu

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta
- solun kemiaa

Eliöiden rakenne ja elintoiminnat

- kukan rakenne ja kasvien lisääntyminen
- siemenen rakenne ja itäminen
- juuren ja johtosolukon rakenne ja veden kulku kasvissa
- ilmarakojen rakenne ja haihtuminen

Joihinkin biologisiin ilmiöihin tutustuminen

- aineiden passiivinen kulkeutuminen
- entsyymien toiminta
- fotosynteesi
- soluhengitys ja käyminen

Ihmisen biologiaa

- veriryhmien määrittäminen

SOVELTAVA KURSSI

7. Biologian kertauskurssi (BI7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas

- saa kokonaiskäsityksen koko lukion biologian oppimäärästä
- oppii käyttämään biologian peruskäsitteitä vastauksissaan
- saa harjoitella yo-tehtäviin vastaamista ja vastausten arviointia

Keskeiset sisällöt

Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kertaus

Erilaisiin tehtävätyyppeihin tutustuminen

Yli oppiainerajojen menevien tehtävien vastausten harjoittelu

Arviointi

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

5.8. MAANTIEDE

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistäidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaitot.

Itsenäinen opiskelu

Itsenäisen opiskelun työskentelytavat sovitaan opiskelijan ja opettajan kanssa yhdessä tapauskohtaisesti.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä

kaupungistumisen syitä ja seurauksia

- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävä teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisenilmio – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen

liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta

- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoita ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävä kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen

- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävä kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaus-tekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja

CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Kartografian kurssi (GE 5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kartografiasta
- tutustuu maantieteen havainnollistamistapoihin ja graafisen esittämisen taitoihin (teemakartat ja diagrammit)
- osaa tulkita, arvioida, käsitellä ja esittää maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

Kartoituksen historiaa ja katsaus nykytilaan

- kartta- ja maailmankuvan kehitys
- kaukokartoitus

Kartat

- mikä on kartta?
- karttaprojektiot ja niiden luetettavuus
- karttatyypit

Kartografian tietoja ja taitoja

- mittakaava
- matemaattinen ja maantieteellinen sijainti
- yleistämistavat

- mittauksia kartoista

Maantieteen keskeiset havainnollistamistavat

- erilaiset dia- ja kartogrammit
- teemakartat

6. Eriarvoinen maailma (GE 6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu maapallolla vallitsevaan taloudelliseen ja sosiaaliseen eriarvoisuuteen
- ymmärtää mitä alueellinen kehittyneisyys tarkoittaa
- osaa arvioida ja verrata ihmisten ja eri alueiden hyvinvointia ja kehityseroja paikallisesti ja maailmanlaajuisesti maapallon eri alueilla
- tietää kehittyneisyyserojen ilmenemis- ja mittaamistavat
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien eri tekijöiden välistä suhdetta
- osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia

Keskeiset sisällöt

Mitä on kehitys, hyvinvointi ja köyhyys?

- kehitystason ja hyvinvoinnin mittaaminen
- köyhyyden syyt

Mikä on kehitysmaa?

- kehitysmaiden ryhmittelyä
- Kehitysmaihin liittyvät myytit

Teollisuus- ja kehitysmaiden välinen taloudellinen ja sosiaalinen eriarvoisuus (kuilu)

- kehitys- ja teollisuusmaiden vertailua
- maailmankaupan rakenne
- kehitysyhteistyön tavoitteet ja muodot

Globalisaatio

- muodot ja merkitys maapallon eri alueilla

Sosiaaliset uhat

- ravinnontuotanto ja nälkä
- väestönkasvu
- kaupunginstuminen

SOVELTAVA KURSSI

7. Maantiedon kertauskurssi (GE 7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee maantiedon peruskäsitteitä
- saa kokonaiskäsityksen maantiedon keskeisistä asioista
- valmistautuu yo-kirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

Kerrata pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskeiset asiat

Erilaisiin tehtävätyyppeihin tutustuminen ja yli oppiainerajojen menevien tehtävien harjoittelu

Harjoitella erityisesti soveltavia, ongelmakeskeisiä ja omaa päättelytaitoa edellyttäviä tehtäviä

Arviointi

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Kurssiin kuuluu myös suullinen tentti ja kirjallinen loppukoe, jotka ovat samalla maantieteen korotustentti ja osa reaalin preliminäärikoetta.

Kurssin suoritus riippuu kurssin aikana annetusta näytöstä, suullisesta tentistä ja loppukokeesta.

5.9. FYSIKKA

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan

opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perustella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään.

Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Itsenäinen kurssisuoritus

Kurssin itsenäinen suorittaminen sovitaan opiskelijan kanssa tapauskohtaisesti. Itsenäisesti ei voi suorittaa kursseja fysiikka yhteiskunnassa ja luonnontieteissä (FY9) ja fysiikan työkurssi (FY10).

PAKOLLINEN KURSSI

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen

- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvanttuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. Fysiikka yhteiskunnassa ja luonnontieteissä (FY9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää käsitystään fysiikan kokeellisesta luonteesta ja sen yhteiskunnallisesta merkityksestä
- tutustuu fysiikan jatko-opinto mahdollisuuksiin
- kertaa ja syventää aikaisempien kurssien sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

- luodaan kokonaiskuva klassisesta fysiikasta
- differentiaali- ja integraalilaskennan hyödyntäminen fysiikan tehtävissä
- ratkaistaan vanhoja ylioppilastehtäviä
- perehdytään reaalikokeeseen liittyviin erityisiin ohjeisiin fysiikan osalta.

SOVELTAVA KURSSI

10. Fysiikan työkurssi (FY10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa perustiedot ja -taidot fysikaalisten suureiden mittaamiseen ja mittaustulosten dokumentointiin

Keskeiset sisällöt

- mittaaminen
- mittaustarkkuus
- virhelaskenta
- tutkimusten dokumentointi
- kurssista saa suoritusmerkinnän.

5.10. KEMIA

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja

prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestäväen kehityksen edistämässä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito.

Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitoita, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä

- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Kemia mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö

- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästatasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

6. Kemian kertauskurssi (KE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemian lainalaisuuksista ja asioiden keskinäisistä yhteyksistä
- osaa laskea kurssien asioihin liittyviä laskutehtäviä
- pystyy vastaamaan ylioppilaskirjoitusten reaalikokeen kemian tehtäviin

Keskeiset sisällöt

- aineen rakenne ja ominaisuudet
- kemiallinen reaktio
- sähkökemiallinen
- kemiallinen tasapaino
- happo-emästatasapaino

- liukoisuustulo
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuudet
- ympäristökemia

SOVELTAVA KURSSI

7. Kemian työkurssi (KE7)

Kurssista saa osallistumismerkinnän.

Kurssille pääsyn edellytyksenä on kaksi hyväksytysti suoritettua kemian kurssia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii työskentelemään laboratoriossa turvallisesti
- perehtyy keskeisiin kemian työmenetelmiin käytännön tasolla.
- oppii yhdistämään teorian ja käytännön
- osaa laatia raportin tekemistään töistä

Keskeiset sisällöt

- laboratorion työturvallisuuteen tutustuminen
- kemian perustyövälineistöön tutustuminen
- analyttisten, epäorgaanisten ja orgaanisten töiden teko
- työselostuksen kirjoittaminen
- johonkin kemian teollisuuden laitokseen tai Turun yliopiston kemian laitokseen tutustuminen.

5.11. USKONTO

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntutkimukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin. Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä

- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

USKONTO, EVANKELIS-LUTERILAINEN

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa

- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämäkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämäkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämäkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämäkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät

- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

6. Uskonnon kertauskurssi (UE6)

½ kurssia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonais käsityksen koko lukion uskonnon oppimäärästä
- saa harjoitella yo-tehtäviin vastaamista ja vastausten arviointia

Keskeiset sisällöt

- pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kertaus
- erilaisiin tehtävätyyppihin tutustuminen

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5.12. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa

painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäntutkimuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämäntutkimustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämäntutkimustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäntutkimustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Opetuksen järjestäminen

Osa kursseista suoritetaan etäopiskeluna, joko oman koulun virtuaalikkurssina tai Turun seudun etäenkaan kurssina.

Arviointi

Elämäntutkimustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntutkimustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntutkimuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntutkimustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tunteita suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämänkatsomus, elämänkatsomustieto, hyvä elämä, minuuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämänvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämänkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitysten ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä

- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämäntapomallisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasmin, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasmin ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomuserinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntapomallisia koskevia väitteitä

- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämäntavomallisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisinä perusvirtauksina

5.13. FILOSOFIA

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofissa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofissa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökäsityksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökäsityksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökäsityksiä

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet

- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnot
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

5. Filosofian kertauskurssi (FI5)

½ kurssia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskäsityksen koko lukion filosofian oppimäärästä
- saa kerrata filosofisten käsitteiden käyttöä
- saa harjoitella yo-tehtäviin vastaamista ja vastausten arviointia

Keskeiset sisällöt

- pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kertaus
- erilaisiin tehtävätyyppeihin tutustuminen

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5.14. HISTORIA

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine. Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia.

Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyntyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävästä kehityksestä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
 - keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa
- Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
 - suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Gloaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjänä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massavihteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääri liikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaisuus purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopolitiikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla
- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Antiikki eläväksi (HI7)

Kurssilla syvennyttään antiikin aikaan keskittyen opiskelijoiden valinnan mukaan joko Kreikan tai Rooman historiaan. Kurssin jälkeen voi osallistua antiikin kerhon toimintaan, jonka aikana valmistaudutaan Ateenaan tai Roomaan tehtävään opintoretkeen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa monipuolisen käsityksen antiikin ajan arjesta ja juhlasta, sodasta ja rauhasta, korkeakulttuurista ja tavallisesta elämästä. Kurssilla tarkastellaan myös antiikin ajan vaikutuksia nykypäivään saakka.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö muotoutuu useista osasuorituksista, joiden toteuttamisessa käytetään erilaisia opiskelumenetelmiä. Opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet ja heidän oman arvionsa mukaiset historian opiskeluun soveltuvat taitonsa vaikuttavat sekä kurssitehtävien valintaan että käytettäviin menetelmiin.

8. Tutkimuskurssi (HI8)

Yliopistossa tapahtuvan opiskelun yksi keskeinen taso on paneutua perusteellisesti johonkin rajattuun tutkimusongelmaan. Tällä kurssilla opiskelijat valitsevat oman historiaan tai yhteiskuntatieteisiin liittyvän aiheen, jonka he käsittelevät ja esittävät historian tai yhteiskuntatieteiden menetelmiä käyttämällä tuottaen aiheestaan tutkielman.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on ohjata opiskelijat tiedon analysoijiksi, lähteiden kriittisiksi käyttäjiksi ja perehdyttää seminaarityöskentelyyn. Kurssilla opiskellaan erilaisten historiallisten ja ajankohtaislähteiden käyttöä ja perehdytään nootituksen periaatteisiin. Myös historiankirjoituksen historiaa sivutaan keskeisiltä kohdiltaan. Vierailukäyntien kohteina voivat olla esim. väitöstilaisuudet, yliopiston kirjastot ja historian laitokset. Opiskelijat valmistavat ohjatun tutkielman, joka korvaa kurssikokeen. Tutkielmat käsitellään seminaari-istuntoina. Kurssi suoritetaan hajautetusti kahden jakson aikana.

9. Maailmanpolitiikan arkipäivää (HI9)

Kurssin lähtökohtana on pyrkimys ymmärtää kansainvälistä politiikkaa ja siihen nivoutuvia maailmantapahtumia.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssilla tarkastellaan maailmanpolitiikan ajankohtaisia tapahtumia sähköisten ja painettujen viestimien uutisaineiston pohjalta. Opiskelijat seuraavat valitsemaansa aihetta kurssin ajan tiedotusvälineistä ja selvittävät tapahtumat ja niiden taustat. Seurantansa kohteesta opiskelijat laativat valitsemallaan tavalla laaditun esityksen muille kurssilaisille. Kurssiin sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailu jossakin uutistoimituksessa, sekä itsenäisen opiskelun jakso.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

10. Kertauskurssi (HI10)

Kurssi kertaava historian pakollisten kurssien (HI1, HI2, HI3 ja HI4) keskeisiä kohtia ylioppilaskirjoituksia varten. Suoritusmerkintä.

Tavoitteet

Opiskelija hallitsee historian kurssien keskeisen sisällön päättökokeen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan pakollisten kurssien sisältöä kertaustehtäviä tekemällä.

5.15. YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin

- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta

- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen

- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinalaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet

- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Yritystalous (YH5)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää yritystalouteen liittyviä keskeisiä asioita.

Keskeiset sisällöt

- Yrityksen perustaminen
- Yrityksen sisäinen toiminta
- Yhteiskunnan vaatimukset yritystoiminnalta

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

6. Kansalaisen lakitieto II (YH6)

Lakitiedon jatkokurssilla syvennetään jo opittuja asioita paneutumalla ryhmän valitsemiin kohteisiin.

Tavoitteet

Opiskelija

- Vahvistaa lakitiedon kurssilla käsiteltyjen asioiden hallintaa
- Oppii oikeudellisten tapausten käsittelyä
- Ymmärtää oikeudenkäytön monimutkaisuuden ja tulkinnallisuuden

Keskeiset sisällöt

Valinnaisia opiskelun kohteita voivat olla esim.

- Kuluttajansuoja
- Asunto- ja kiinteistökauppa
- Kuntalaisen ja kansalaisen oikeudelliset vaikuttamiskeinot
- Yksilönvapauksien rajat lainsäädännössä
- Velka ja vakuudet

7. Kertauskurssi (YH6)

Tavoitteet

Opiskelija hallitsee yhteiskuntaopin kurssien keskeisen sisällön päättökokeen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan pakollisten kurssien sisältöä kertaustehtäviä tekemällä.

5.16. PSYKOLOGIA

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta. Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Koulukohtaiset tavoitteet

Kaarinan lukion psykologian opetuksen tavoitteena on erityisesti painottaa tilanteen mukaan

- opiskelun tavoitteellisuutta
- itsearvioinnin kehittämistä
- oppimaan oppimista
- yksilöllisten tietojen ja taitojen rakennusprosessin lisäksi yhteisöllistä ja vuorovaikutuksellista oppimista ja osaamisen kehittämistä
- tutkivan oppimisen näkökulmaa

Koulukohtaiset tavoitteet nivoutuvat osaksi valtakunnallisia tavoitteita.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhädynamiikka, roolit ja normit

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroarvosanalla.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus

- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Arviointi

Syventävät kurssit arvioidaan numeroarvosanoin.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Sosiaalipsykologia (PS 6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu sosiaalipsykologiaan psykologian osa-alueena
- tutustuu sosiaalipsykologian keskeisiin aihepiireihin
- ymmärtää ihmisen toiminnan sosiaalisen luonteen
- tutustuu ihmisen ryhmäkäyttäytymiseen ja osaa soveltaa teoreettista tietouttaan havainnoidessaan ja pohiessaan ihmisten välisiä vuorovaikutustapahtumia
- tutustuu sosiaalipsykologiseen tutkimukseen

Keskeiset sisällöt

- sosialisatioprosessiin vaikuttavat tekijät
- asenteet ja ennakkoluulot
- sosiaalinen pätevyys, sosiokognitiiviset taidot
- ihmissuhteiden synty ja kehittyminen, haasteet
- ryhmät ja niiden toiminta, ryhmädynamiikka
- sosiaalipsykologinen tutkimus

Arviointi

Sosiaalipsykologian kurssi arvioidaan numeroin.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

7. Opi oppimaan (PS 7)

Kurssi sisältää sekä oppimisen teoreettista pohdintaa että sovellutuksia. Tunneilla nämä kaksi puolta pyritään nivomaan yhteen niin, että opiskelijan valmiudet oman oppimisensa kehittämiseen mahdollistuisivat samanaikaisesti kurssi käymisen yhteydessä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää oppimisen psykologian keskeisiä näkökulmia ja osaa soveltaa tietoa omaan opiskeluunsa
- kehittää omia valmiuksiaan lukio-opiskelijana
- kehittyä omien opiskelunvalmiuksiensa arvioijana

Keskeiset sisällöt

- oppimisen määrittely
- oppimiseen vaikuttavat tekijät
- oppimisen strategiat
- tehokkaan oppimisen edellytyksiä
- osaamisen kehittäminen

Arviointi

Opi oppimaan kurssi arvioidaan suoritusmerkinnöin.

8. Psykologian kertauskurssi abiturienteille (PS 8)

Kurssi on kestoltaan puoli kurssia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia reaalien yo-kirjoituksiin
- tutustuu reaalien yo-kirjoituksiin ja niiden arviointiin
- tutustuu psykologian yo-kysymyksiin ja niiden arviointiperusteisiin
- saa tukea ja valmiuksia oman tieto-taitonsa ja osaamisensa kehittämiseksi psykologian yo-kirjoituksia varten

Keskeiset sisällöt

- vastaamiseen liittyvät kysymykset reaalien yo-kokeessa
- psykologian kurssien keskeiset ydinalueet
- psykologian reaalikysymykset ja esimerkkiesseeet ja niiden arviointi

Arviointi

Psykologian kertauskurssi abiturienteille arvioidaan suoritusmerkinnöin.

5.17. MUSIIKKI

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuaista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesäntä.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT (Kurssit on suunnattu erityisesti musiikin ja ilmaisun linjan opiskelijoille, mutta mikäli tilaa on, yleislukiolaiset voivat osallistua niille)

6. Musiikki-ilmaisu (MU6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia omaan musiikilliseen ilmaisuun. Kurssilla harjoitellaan kokonaisilmaisuja ja improvisointia ja luodaan musiikillinen kokonaisuus annetusta aiheesta.

7. Pop/musikaalikuoro tai yhtyesoitto (MU7,MU8,MU9,MU10,MU11)

Kurssien tavoitteena on, että opiskelijan yhteissoitto- ja/tai laulutaidot kehittyvät. Kursseihin kuuluu yhteisharjoitusta, esiintymisiä, äänityksiä ja esiintymismatkoja.

8. Poplaulu (MU12)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelijan taidot yksilöllisenä esiintyjänä kehittyvät laulamisen, ilmaisun ja mikrofoniin käytön osalta. Kurssiin kuuluu äänenkäytön harjoituksia ja äänitystä.

9. Musiikkiteatteri (MU13,MU14,MU15)

Kursseilla harjoitellaan ja esitetään kokonaisuus musiikkiteatterin alueelta, esimerkiksi musikaali. Projektiin voi osallistua eri tehtävissä esim. laulaja/näyttelijänä, soittajana, tanssijana, ääni-, tai valomiehenä. Kaikkiaan kolmen kurssin kokonaisuus muodostuu eri opiskelijoilla eri tavoin.

10. Musiikin tai draaman/teatterin lukiodiplomi (MU16)

Opiskelija kokoaa koko lukion aikana tehdyn musiikki- ja teatteritoimintansa. Opiskelija raportoi valitsemansa pääkohdat kirjoitelman, esitystaltioiden ja mahdollisten lehtileikkeiden avulla. Tarkemmat ohjeet kurssin alussa. Sisältää itsenäistä työskentelyä.

5.17.1. MUSIIKIN JA ILMAISUN LINJA

Linjan opinnot muodostavat kokonaisuuden, johon kuuluu monipuolista ilmaisu- ja esiintymisharjoitusta, sekä musiikin ja draaman perusteita ja historiaa. Opiskelija voi suuntautua valmiuksiensa mukaan enemmän musiikkiin, draamaan tai tanssiin.

Musiikkiteatteriproduktio kuuluu opiskelijan opintoihin ja suoritetaan pääsääntöisesti 2. opintovuotena. Myös muiden opintovuosien produktioihin on mahdollista ottaa osaa lisäopintoina esimerkiksi jossain muussa tehtävässä kuin esiintyjänä, kuten lavastajana tai puvustajana.

Musiikin ja ilmaisulinjan kurssikokonaisuuteen (11 kurssia) kuuluvat myls ilmaisutaidon ja tanssin kurssit.

1. opiskeluvuosi **MU1, MU2, MU5, MU7, MU8**
2. opiskeluvuosi **MU4, MU6, MU13, MU14, MU15**
3. opiskeluvuosi vapaasti valittavia kursseja

MUSIIKKI JA MINÄ (MU1), pakollinen

MONIÄÄNINEN SUOMI (MU2), pakollinen

OVET AUKI MUSIIKILLE (MU3), syventävä

MUSIIKKI VIESTII JA VAIKUTTAA (MU4), syventävä

MUSIIKKIPROJEKTI (MU5), syventävä

MUSIIKKI-ILMAISU (MU6), koulukohtainen syventävä

POP/MUSIKAALIKUORO TAI YHTYESOITTO (MU7, MU8, MU9, MU10, MU11), koulukohtainen syventävä

POPLAULU (MU12), koulukohtainen syventävä

MUSIIKKITEATTERI (MU13, MU14, MU15), koulukohtainen syventävä

MUSIIKIN TAI DRAAMAN/TEATTERIN LUKIODIPLOMI (MU16), koulukohtainen syventävä

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesäilyttäviä.

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

6. Musiikki-ilmaisu (MU6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia omaan musiikilliseen ilmaisuun. Kurssilla harjoitellaan kokonaisilmaisuja ja improvisointia ja luodaan musiikillinen kokonaisuus annetusta aiheesta.

7. Pop/musikaalikuoro tai yhtyesoitto (MU7,MU8,MU9,MU10,MU11)

Kurssien tavoitteena on, että opiskelijan yhteissoitto- ja/tai laulutaidot kehittyvät. Kurseihin kuuluu yhteisharjoitusta, esiintymisiä, äänityksiä ja esiintymismatkoja.

8. Poplaulu (MU12)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelijan taidot yksilöllisenä esiintyjänä kehittyvät laulamisen, ilmaisun ja mikrofoniin käytön osalta. Kurssiin kuuluu äänenkäytön harjoituksia ja äänitystä.

9. Musiikkiteatteri (MU13,MU14,MU15)

Kursseilla harjoitellaan ja esitetään kokonaisuus musiikkiteatterin alueelta, esimerkiksi musikaali. Projektiin voi osallistua eri tehtävissä esim. laulaja/näyttelijänä, soittajana, tanssijana, ääni-, tai valomiehenä. Kaikkiaan kolmen kurssin kokonaisuus muodostuu eri opiskelijoilla eri tavoin.

10. Musiikin tai draaman/teatterin lukiodiplomi (MU16)

Opiskelija kokoaa koko lukion aikana tehdyn musiikki- ja teatteritoimintansa. Opiskelija raportoi valitsemansa pääkohdat kirjoitelman, esitystaltioiden ja mahdollisten lehtileikkeiden avulla. Tarkemmat ohjeet kurssin alussa. Sisältää itsenäistä työskentelyä.

Musiikin ja ilmaisunlinjan kurssikokonaisuuteen (11 kurssia) kuuluvat myös ilmaisutaidon ja tanssin kurssit.

5.18. KUVATAIDE

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja

kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit. Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoriatietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia

- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisoin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävän kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

5. Nykyaikaisen taiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykytaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykytaide on: nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykytaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman tuotteen toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

6. Kuvataiteen lukiodiplomi (KU6)

- Suoritusoikeuteen vaaditaan neljä aikaisempaa kuvataiteen kurssia
- Ilmoittautuminen suoritettava jo edellisenä keväänä
- Opetushallitus vahvistaa vuosittain valtakunnalliset tehtävät ja niiden arviointikriteerit
- Arviointiin osallistuu lukion opettajan lisäksi toinen kyseisen alan asiantuntija

5.19. LIIKUNTA

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojään eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

Itsenäinen opiskelu

Osa kurssista voidaan suorittaa itsenäisesti. Työskentelytavat sovitaan opiskelijan ja opettajan kanssa tapauskohtaisesti.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijalähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia

- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssien tavoitteena on opiskelijälähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta.

Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

4. Yhdessä liikkuen 1 (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen.

Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT

6. Tanssikurssi (LI6)

Kurssin tavoitteena on tanssin ja musiikin avulla edistää opiskelijoiden liikuntaharrastusta. Kurssilla tutustutaan tanssikulttuurin eri muotoihin. Lisäksi pyritään rohkaisemaan opiskelijoiden omaa luovuutta ja ilmaisua.

7. Yhdessä liikkuen 2 (LI7)

Kurssin tavoitteena on edistää paritanssien ja muiden yhteisten liikuntamuotojen avulla opiskelijoiden yhteistoimintaa. Tavoitteena on myös jaksamisen ja voimavarojen lisääminen liikunnan avulla. Kurssilla jatketaan vanhojen tanssi kurssilla luotua pohjaa ja tutustutaan uusiin tanssimuotoihin. Tanssien lisäksi kurssilla tutustutaan suomalaisen liikuntakulttuurin erityispiirteisiin ja sen lajeihin.

8. Palloilukurssi (LI8)

Kurssin tavoitteena on kehittää oppilaiden palloilutaitoja eri palloilulajeissa. Perustaitojen lisäksi pyritään parantamaan pelin taktista näkemystä ja opiskelijoiden yhteistoimintaa. Kurssin lajit päätetään yhdessä opiskelijoiden kanssa.

9. Golfkurssi (LI9)

Kurssin tavoitteena on edistää golfin pelaamista Kaarinassa ja opettaa opiskelijoille lajin perustaidot. Kurssilla on mahdollisuus creen cardin (kansainvälinen pelilupa) suorittamiseen.

10. Palloilun erikoiskurssi (LI10)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden lajitaitojen kehitystä kori- ja jalkapallossa sekä golfissa. Opiskelija voi valita itselleen yhden näistä lajeista, jossa hänellä on jo perustaidot hallussa. Näiltä kursseilta kerätään myös koulun edustusjoukkueet em. lajeihin.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

11. Lukiodiplomi (LI11)

Liikunnan lukiodiplomin suorittaminen on osoitus opiskelijan liikunnallisista kyvyistä ja sen tavoitteena on helpottaa liikunta-alan koulutukseen ja työhön pyrkiviä kokoamalla lukioajan liikuntatoiminta yhteen. Diplomi suoritetaan opetushallituksen ohjeiden mukaan ja sen ehtona on viisi suoritettua liikuntakurssia. Kurssi arvostellaan diplomin arvosanojen perusteella numerolla.

12. Vaelluskurssi (LI12)

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat metsässä liikkumiseen ja luonnon olosuhteissa selviytymiseen. Kurssilla perehdytään mm. erätaitoihin, teltassa yöpymiseen ja ruuan valmistukseen maastossa. Suunnistustaidot ja luonnon tunteminen kuuluvat myös kurssin sisältöön. Kurssiin kuuluvat sekä teoria että käytännön osuus. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

13. Talviliikuntakurssi (LI13)

Kurssin tavoitteena on edistää talviliikuntalajien harrastamista. Kurssin sisältö päätetään vuosittain opiskelijoiden kanssa. Oman kunnan liikuntamahdollisuuksien lisäksi hyödynnetään muita talviliikuntapaikkoja. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

14. Seuratoimintakurssi (LI14)

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelijat yhdistystoimintaan. Kurssilla käsitellään mm. urheiluseuran perustamista ja siihen liittyvää lainsäädäntöä sekä liikuntatapahtumien järjestämistä. Kurssi toteutetaan yhteistyössä Lounais-Suomen liikunta ry:n, Nuorten Akatemian ja Kaarinan lukion urheiluseuran kanssa. Kurssilaiset keräävät merkintöjä opintokirjoihinsa ja heillä on mahdollisuus suorittaa seuratoimitsijan tutkinto. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

5.20. TERVEYSTIETO

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakyknä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta. Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveyskysymysten käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa

- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystietokulttuuriin liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveystietoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Itsenäinen opiskelu

Itsenäisen opiskelun työskentelytavat sovitaan opiskelijan ja opettajan kanssa yhdessä tapauskohtaisesti.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystietokulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystietonäkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystietokulttuuri, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Nuoret, terveys, ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumusten jäselytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi

perehdytäänkäsitelyyn itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairauenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttämisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät

- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT

4. Turvallisuus ja ensiapu (TE4)

Kurssilla perehdytään turvallisuuteen sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Korostetaan sitä miten yksilö voi omalla toiminnallaan vaikuttaa omaan turvallisuuteensa ja terveyteensä koti-, työ- ja vapaa-ajan ympäristössään. Lisäksi perehdytään onnettomuuspaikalla toimintaan ja ensiapuun. Työskentelyssä korostuvat käytännön harjoitusten myötä toiminnallisuus ja ryhmätyöskentely sekä vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää turvallisuuden merkityksen arkielämässään ja osaa välttää riskikäyttäytymistä
- osaa pohtia ympäristön terveyshaittojen vaikutuksia yksilön ja yhteiskunnan terveydelle ja turvallisuudelle
- ymmärtää työturvallisuuden merkityksen hyvinvoinnille
- osaa toimia onnettomuuspaikalla tarkoituksenmukaisesti ja antaa hätäensiavun

Keskeiset sisällöt

- ympäristöterveys, yksilön ja yhteiskunnan toiminnan vaikutukset terveydelle
- työturvallisuus, ergonomia ja työhön liittyvien ongelmien ja sairauksien ehkäisy
- tapaturmat ja niiden ehkäisy
- käyttäytyminen onnettomuuspaikalla
- hätäensiapu, verenvuotojen tyrehdyttäminen, shokin ehkäisy, muiden vammojen ja sairauksien hoito

5.21. OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä.

Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä. Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa tulee ohjata hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehdoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa. Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Opinto-ohjauksen kurssilla tulee käsitellä kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

SYVENTÄVÄ KURSSI

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskelunvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen

ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä.

Keskeiset sisällöt

- Omien opiskelutottumusten ja –taidon erittely ja edelleen kehittäminen
- luovan ongelmanratkaisun kehittäminen
- työelämätietämyksen lisääminen
- ammatti- ja urasuunnittelun teko

5.22. Tietotekniikka

Tietotekniikan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet itsenäiseen tietokoneen käyttöön ja yleisimpien työvälineohjelmien hyödyntämiseen.

Tietotekniikassa voi suorittaa 9 soveltavaa kurssia. Tietotekniikan peruskurssin tai Tietokoneen ajokorttikurssin suorittaminen tai vastaavat itse opiskellen hankitut tiedot ovat edellytyksenä muiden tietotekniikan kurssien suorittamiselle. Muuten kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Tietotekniikan peruskurssi (AT1)

Kurssilla tutustutaan mikrotietokoneen Windows-käyttöjärjestelmään sekä tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja piirrosohjelmiin. Myös Internetin ja sähköpostin alkeita käsitellään kurssilla. Henkilökohtainen koulun atk-laitteistojen käyttö esimerkiksi tutkielmien tekoon, aineen kirjoittamiseen jne. edellyttää peruskurssin suoritusta. Kurssin tavoitteena on antaa myös valmiuksia suorittaa tietotekniikkatutkinto, ns. Tietokoneen ajokortti tai sen osioita.

2. Tietokoneen ajokortti (AT2)

Kurssilla on mahdollisuus suorittaa valtakunnallinen Tietokoneen ajokorttitutkinto (A-kortti) tai sen osioita. Tutkinnossa mitataan sekä tiedollista että taidollista osaamista ja se koostuu seitsemästä osasta: tietotekniikan perusteet, laitteen käyttö, tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, tietokannan käsittely, piirtäminen ja tietoverkkopalvelut. Kurssilla ei enää käsitellä ko. ohjelmien perusteita vaan ohjelmat käydään läpi kertauksen omaisesti. Kurssi edellyttää Tietotekniikan peruskurssin suorittamista tai itse opiskellen hankittuja riittävän laajoja tietoja tutkintoon kuuluvista ohjelmista ja niiden käytöstä.

3. Ohjelmointikurssi (AT3)

Kurssi on ohjelmoinnin peruskurssi, joka ei edellytä etukäteistietoja ohjelmoinnista. Kurssilla käydään läpi ohjelmoinnin eri vaiheet: ongelman jäsentely ja ratkaiseminen, ohjelman kirjoittaminen ja testaus. Ohjelmien tekemiseen käytetään Visual Basic -ohjelmointikieltä. Monet käsitteet käsitellään kuitenkin siten, että niiden yleisempi ohjelmointikielestä riippumaton merkitys tulee esiin.

4. Internet-kurssi (AT4)

Kurssilla käsitellään Internetiin liittyviä käsitteitä ja tutustutaan Internetin palveluihin. Pehdytään World Wide Webiin eli WWW:hen, uutisryhmiin, tiedostojen siirtoon, Internet-yhteyksiin ja -liittymiin ja tiedon etsimiseen tarkoitettuihin hakurobotteihin. Kurssilla luodaan myös oma kotisivu, joka on mahdollista julkaista koulun kotisivulla.

5. Piirros- ja julkaisuohjelmat (AT5)

Kurssilla tutustutaan piirros- ja julkaisuohjelmien ominaisuuksiin. Luodaan erilaisia piirroksia sekä perehdytään kuvan muokkaukseen. Tutustutaan myös miten tekstistä, kuvista ja piirroksista rakennetaan onnistunut esite, juliste tai lehti taitto- eli julkaisuohjelman avulla.

6. Multimediakurssi (AT6)

Kurssilla tutustutaan tietokoneen multimediaominaisuuksiin. Perehdytään kuvan ja äänen muuntamiseen sekä videoeditointiin tai vaihtoehtoisesti 3D-mallinnukseen tai luodaan oma multimedia-projekti.

7. Tietokantakurssi (AT7)

Kurssilla tutustutaan valmiisiin tietokantoihin ja niiden käsittelyyn. Lisäksi luodaan oma tietokanta, jota kehitetään ja laajennetaan. Tavoitteena on oppia MS Accessin ominaisuuksia rekisterien ja tietokantojen käyttämisessä ja ylläpitämisessä.

8. Word- ja Excel-jatkokurssi (AT8)

Kurssilla syvennetään peruskurssilla hankittuja taitoja kyseisten ohjelmien käytössä. Käsitellään tekstinkäsittelyn ja taulukkolaskennan edistyneempiä toimintoja. Kurssilla opittuja tietoja voi käyttää hyväksi esimerkiksi reaaliaineen tutkielman teossa.

9. Tietotekniikka matematiikan ja fysiikan apuvälineenä (AT9)

Kurssilla tutkitaan tilastomatematiikkaan ja fysiikkaan liittyviä ongelmia tietokonetta apuna käyttäen. Selvennetään mm. mallien havainnollistamista ja kahden muuttujan tilastoja lähinnä Excel-tilukkolaskentaohjelman avulla. Tutustutaan myös muutamiin matematiikan ja fysiikan erikoisohjelmiin ja alan Internet-tarjontaan. Kurssi suositellaan käytäväksi kun FY1 ja MAA4 tai MAB3 on suoritettu. Kurssista saa suoritusmerkinnän.

5.23. OPPIAINEISIIN SITOMATTOMIA SOVELTAVIA KURSSEJA

Italia (ITA)

Kurssi on italian kielen alkeitten kurssi. Halutessaan opiskelijat voivat jatkaa italian opintojaan Kaarinan aikuislukion kursseilla.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- selviää tavallisimmista käytännön tilanteista italian kielellä

Keskeiset sisällöt

- esittelytilanteet
- ruuan ja juoman tilaus
- ostotilanteet
- kulttuuritietoutta

Ilmaisutaito

Ilmaisutaito on kykyä ilmaista sekä välittää omia ajatuksiaan, tunteitaan ja tuntemuksiaan, mielikuviaan ja mielipiteitään. Lähtökohtia ovat valmius, uskallus ja rohkeus.

1. Kehon ja liikeilmaisu (DR1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää itsetuntemustaan
- kehittää oman kehon hahmottamista
- rohkaistuu ilmaisemaan itseään
- voittaa epäonnistumisen pelon

Keskeiset sisällöt

- Erilaiset toiminnalliset harjoitukset (mm. improvisaatio, rentoutuminen, ryhmätehtävät), joiden avulla kehitetään itseilmaisun lisäksi vuorovaikutustaitoja

2. Puheviestinnän kurssi (DR2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu puheviestinnän perusteisiin
- oppii löytämään oman ilmaisutapansa
- vahvistaa esiintymistaitojaan
- harjaantuu ryhmän kanssa toimimiseen

Keskeiset sisällöt

- äänenkäytön perusteet
- esiintymistilanteen valmistelu ja toteuttaminen
- vuorovaikutustilanteitten harjoittelu

3. Draamakurssi (DR3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ilmaisutaitojaan
- kehittyy draaman tuntijana
- osallistuu musiikkiteatteriesityksen tekoon

Keskeiset sisällöt

- musiikkiteatteriesityksen suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä ryhmän kanssa

Kansainvälisyyskurssit (IN), kurssit 1-3

Kansainvälisyyskurssit koostuvat vuosittain vaihtuvista EU- ja muista kansainvälisistä projekteista. Opiskelija voi olla mukana kursseilla 1-3 lukuvuotta.

Tavoitteet

Kurssien ensisijaisena tavoitteena on konkreettinen yhteistyö erimaalaisten opiskelijoiden välillä. Tällä pyritään edistämään suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden arvostamista.

Lisäksi tavoitteena on tutustuminen erityyppisten tutkimusten tekemiseen ja analysointiin sekä tietotekniikan monipuolinen hyväksikäyttö.

Sisällöt

Projektista riippuen yhteistyömuotona voi olla tutkimusten laatiminen, teettäminen ja analysointi tai esim. kaunokirjallisten tuotosten vaihto ja kuvitus. Nettityöskentely on olennainen osa kursseja.

Erityisesti EU-projekteissa on myös mahdollisuus vierailuihin partnerikouluissa; muutoin yhteyttä pidetään sähköpostin välityksellä.

Matkojen mahdollistamiseksi järjestetään tapahtumia kuten arpajaisia ym.

Arviointi

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S), ja yhden opiskelijan on mahdollista suorittaa maksimissaan 3 kurssia.

Arvioinnissa painotetaan aktiivista osallistumista kurssin eri toimintoihin.

Joukahaisesta Juppiteriin – Mooseksesta Marilynin Länsimaisia myyttejä selvittämässä (MY1)

Myytit ovat maailmanselityskertomuksia, joita esiintyy kaikkina aikoina kaikissa kulttuureissa. Ne heijastavat yleisinhimillistä ajattelutapaa ja maailmankuvaa. Myyttien tunteminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan kokonaisvaltaisesti länsimaista kulttuuria.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee länsimaisia myyttejä
- ymmärtää myyttien vertauskuvallisen merkityksen
- tajuaa myyttiperinnön vaikuttavan ihmisen ajatteluun edelleen
- tietää myyttien olevan kulttuurien keskeistä sisältöä

Keskeiset sisällöt

- antiikin myytit
- Raamatun myytit
- muinaissuomalaisten myytit
- myyttien vaikutus eri kulttuurialoilla

Kurssin aineistoa käsitellään keskustelun ja kirjallisten töiden avulla. Painotus voi vaihdella vuosittain.

Arviointi

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Itämerikurssi (ITÄ)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Itämeren alueen kehittymisen historialliselta ja maantieteelliseltä kannalta
- saa tietoa Itämeren merenkulun kehityksestä
- ymmärtää em. asioiden vaikutuksen Suomeen ja erityisesti Varsinais-Suomeen
- ymmärtää Itämeren suojelun kehittämisen välttämättömyyden ja toimii itse sen mukaisesti

Keskeiset sisällöt

- Opiskellaan Itämeren muodostumisen vaiheet (Baltian jääjärvestä suolaisen merivaiheen kautta murtovedeksi)
- Opiskellaan Itämeren alueen historiallisia vaiheita (erikoisesti keskitytään viikinki- ja hansa-aikaan)
- Tutustutaan Itämeren herkkään ekosysteemiin
- Tehdään vierailukäynti mm. Turun Forum Marinumiin, opintoretki Gotlantiin (mm. Visby. St. Karlsö)
- Opiskelijat tekevät kirjoitelman jostakin kurssin aihealueesta

Kurssista saa suoritusmerkinnän

Kuvataide ja tietotekniikka

1. Taide ja tietokone (KU6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään ja hyödyntämään kuvankäsittelyohjelmaa oman kuvailmaisunsa tukena
- ymmärtää tietokoneen mahdollisuudet kuvataiteessa

Keskeiset sisällöt

- kuvankäsittelyn perusteet
- kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- digitaalikameran käyttö ja skannaus

Kuvataide ja musiikki

1. Savirumpukurssi (KU7)

tavoitteet: Oppilas oppii havainnoimaan muodon ja äänen vastaavuuksia ja löytää materiaalin akustisia ominaisuuksia. Opiskelija luo äänen ja muodon kokonaisuuden.

sisältö: rakennetaan käsin soiva ruukku. Tutustutaan eri saventyöstämistekniikoihin ja polton jälkeiseen patinointiin. Opiskellaan rumpurytmien soittoa.

6. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Kaarinan lukiossa pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan arvosanoilla, soveltavat suoritusmerkinnällä (S), ellei kurssikuvauksen yhteydessä ole toisin ilmaistu.

Itsenäisesti opiskeltu kurssi

Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana. Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti.

Opintokirjan ote

Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä annetaan tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen jokaisen jakson lopussa jaettavassa opintokirjan otteessa. Ote palautetaan huoltajan allekirjoittamana ryhmänohjaajalle viikon kuluessa otteen jakamisesta.

Arvostelu annetaan numeroin tai suoritusmerkinnällä. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4-10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Myös koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan Kaarinan lukiossa numeroin. Soveltavat kurssit arvioidaan pääsääntöisesti suoritusmerkinnällä (S) ja hylätty merkinnällä (H).

Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opettajien ja opiskelijoiden oikeusturvaa ja motivoi opintoja. Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa.

Hyväksytyin kurssin arvosanan korottaminen

Opiskelijalla on oikeus kerran hyväksytyin arvosanan korottamiseen. Kuluvin luvuvuoden (2004-2005) yhden hyväksytyin kurssiarvosanan voi uusia ensi elokuun uusintapäivänä. Saatujen kokemusten perusteella päätetään, kuinka usein uusintatilaisuuksia järjestetään.

Opinnoissa eteneminen

Opiskelijalle syntyy etenemisestä, jos hän saa samassa oppiaineessa kaksi hylättyä arvosanaa. Hylättyjä arvosanoja ovat 4, H ja E.

Opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväksien lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia.

Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydetessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista. Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkistä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimääränlyhyemmästä pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

6.3 Oppiaineen koko oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan suorittamista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

	hylättyjä
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- opetussuunnitelmassa määriteltyjen syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä

- opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia. Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoaltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston 14.11.2002 antamassa tuntijakopäätöksessä.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydettävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Jos uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheellinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi taikka määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päätötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.

Kaarinan lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päätötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

7. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

7.1. Arvioinnin välineet

Kaarinan lukiossa kuten Kaarinan kaupungin kaikissa kouluissa laaditaan vuosittain kansainvälisen EFQM-laatuarvioinnin mukainen arviointi. Siinä otetaan huomioon laajasti koko kouluyhteisön toiminta. Mukana ovat johtajuuden, suunnittelun, asiakassuuntautuneisuuden, henkilöstön kehittämisen, prosessin hallinnan, tuloksellisuuden ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi. Laatuarviointiin kuuluu myös tulosten käsittely ulkopuolisen konsultin kanssa.

Kaarinan lukion opiskelijoiden elinoloja, terveydentilaa ja terveystottumuksia, koulutyötä ja kouluviihtyvyyttä arvioidaan joka toinen vuosi Stakesin Kouluterveys-tutkimuksessa. Jatkuva arviointi antaa mahdollisuuden pitkän linjan tarkasteluun ja toiminnan muuttamiseen tarpeen mukaan.

Kaarinan lukio käyttää arviointinsa tukena myös ylioppilastutkinnon tuloksia ja niistä itse tehtyjä yhteenvetoja sekä kunnan sivistyslautakunnan keräämiä lukion toiminnan tunnuslukuja. Arvioinnin apuna käytetään myös valtakunnallisia, opetushallituksen, lääninhallitusten ja tilastokeskuksen julkaisemia tilastoja. Lukion toiminnan arvioinnin tarkoituksena on olla työyhteisön kehittämisen väline.

Arvioinnin materiaali kerätään tilastoista tai kyselyin. Jatkuva havainnointi ja avoin keskustelu toimivat myös arvioinnin välineinä. Kaikkia koulun toimintaan osallistuvia ryhmiä - niin henkilöstöä kuin opiskelijoitakin - opastetaan ja kannustetaan kehittämään toimintaansa tavoitteelliseksi.

Arvioinnin tulokset käsitellään aina luottamuksellisina. Mitään tietoa esimerkiksi yksittäisten opetusryhmien tuloksista ei käsitellä julkisesti vaan tulokset ovat aina ko. ryhmien toiminnan kehittämiseen tarkoitettuja.

On tärkeää, että koulun rehtori, opettajat, opiskelijat, muu henkilökunta ja vanhemmat voivat eri kokoonpanoin osallistua koulun toimintojen arviointiin. Arvioinnin toteuttamistapoja ovat kehityskeskustelut, yhteiset palautekeskustelut ja pohdintakokoukset sekä erilaisten arviointilomakkeiden käyttö.

7.2. Keskustelut

Rehtori käy vuosittain tavoitekeskustelun kaikkien opettajien kanssa. Keskusteluissa pyritään asettamaan tavoitteita seuraavan vuoden toiminnalle ottaen huomioon edellisen toimintavuoden kokemukset. Samalla välittyy runsaasti arvioinnin apuna käytettävää tietoa.

Ryhmänohjaajat haastattelevat kaikki omaan ohjausryhmäänsä kuuluvat opiskelijat vuosittain. Näissä keskusteluissa saadaan tietoa opintojen sujumisesta, niiden järjestämisestä ja yleisestä koulunpidosta, joka on arvioinnin kannalta arvokasta.

7.3. Kurssipalautteet

Tehokkaita opiskelijan ja opettajan yhteisiä opetuksen kehittämisen välineitä ovat kurssipalautteet, joita voidaan täyttää kurssin aikana tai kurssikokeen yhteydessä. Näin opiskelijoille annetaan mahdollisuus ilmaista omat käsityksensä opiskeluvaikeuksistaan, opettajan käyttämistä menetelmistä, työskentelytavoista, opiskeluvauhdista, kotitehtävien teosta ja kokeista.

7.4. Arviointi mahdollisuutena parempaan

Yhteinen arviointipohdinta on koulun mahdollisuus, jonka avulla etsitään uusia käytäntöjä ja luodaan tukea koulutyön kehittämiseksi. Sen lähtökohdaksi tulee aina olla halu rakentaa jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle entistä parempi koulu. Koulutyön tilanteita arvioitaessa pyritään positiivisen palautteen antamiseen, mutta myös rakentavaan kritiikkiin.

Kuolema / onnettomuus ja sen käsittely oppilaitoksessa

Kuolemantapaus (opiskelija)

1.0 Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen

- 1.1 Rehtori kertoo tapahtuneesta ryhmän vastaaville opettajille ja muulle henkilökunnalle.
- 1.2 Ryhmän vastaava opettaja (opettajat) kertoo tapahtuneesta ryhmän opiskelijoille. Ryhmän vastaava opettaja on yhdessä opiskelijoiden kanssa riittävän ajan keskustellen asiasta. Tapahtuneesta tulee puhua avoimesti ja konkreettisesti. Opiskelijoiden tulee saada puhua siitä, mitä he ajattelevat / tuntevat.
- 1.3 Oppilaitoksen muut ryhmien vastaavat opettajat kertovat tapahtuneesta omille ryhmilleen.
- 1.4 Kun kaikille ryhmille on kerrottu tapahtuneesta, lippu nostetaan puolitankoon.
- 1.5 Rehtori ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan/ kriisiryhmään/ terveyskeskuksen psykologiin, jotta nämä voisivat tarpeen vaatiessa olla läsnä.
- 1.6 Muistotilaisuus
- 1.7 Opiskelijahuoltoryhmä / johtoryhmä suunnittelee tapahtuman jälkityön

Kuolemantapaus (henkilökunta)

1.0 Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen

- 1.1 Rehtori kertoo tapahtuneesta henkilökunnalle.
- 1.2 Ryhmän vastaavat opettajat kertovat tapahtuneesta opiskelijoille. Jos opiskelijaryhmän vastaava opettaja on kuollut, rehtori kertoo tapahtuneesta ryhmälle ja joku ryhmälle tuttu opettaja on yhdessä opiskelijoiden kanssa riittävän ajan käsitellen asiaa. Tapahtuneesta tulee puhua avoimesti ja konkreettisesti. Opiskelijoiden tulee saada puhua siitä, mitä he ajattelevat / tuntevat.
- 1.3 Kun kaikille opiskelijaryhmille on kerrottu tapahtuneesta, lippu nostetaan puolitankoon.

- 1.4 Rehtori ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan tai terveystieteiden psykologiin, jotta nämä voisivat tarpeen vaatiessa olla läsnä.
- 1.5 Menehtyneen työntekijän muistotilaisuus on mieluiten järjestettävä päivä sen jälkeen, kun kuolemantapauksesta on saatu tietää. Oppilaitospappi auttaa tarvittaessa tilaisuuden suunnittelussa ja järjestelyissä.
- 1.6 Rehtori kutsuu henkilökunnan koolle ja yhdessä keskustellaan kuolemantapauksen aiheuttamista konkreettisista järjestelyistä, kuten kontaktista omaisiin.
- 1.7 Opiskelijahuoltoryhmä / johtoryhmä suunnittelee tapahtuman jälkityön

Opiskelija menettää läheisensä

1.0 Kuolemantapausta välittömästi seuraava aika

- 1.1 Kun koulussa saadaan kuulla tapahtuneesta, opiskelijalta kysytään, kerrotaanko asiasta opiskelijan ryhmälle.
- 1.2 Ryhmän vastaava opettaja kertoo asiasta opiskelijaryhmälle, jos se on mahdollista ja keskustelee ryhmän kanssa avoimesti ryhmässä olevista tunteista ja ajatuksista sekä siitä, miten opiskelijaryhmä voi tukea läheisensä menettänyttä opiskelijaa. Ryhmä tulee valmistaa siihen, että läheisensä menettänyt opiskelija voi olla tavallista haavoittuvaisempi. Läheisensä menettäneen kouluun palaaminen on vaikea hetki sekä opiskelijalle että ryhmälle. Ryhmän vastaavan opettajan on hyvä keskustella siitä etukäteen ja olla mahdollisuuksien mukaan tukena.
- 1.3 Opiskelijahuoltoryhmä / johtoryhmä suunnittelee tapahtuman jälkityön

Onnettomuudet koulussa

1.0 Välittömät toimet onnettomuuspaikalla

- 1.1 Ensimmäisenä paikalle tuleva työntekijä varmistaa sen, että ambulanssi on hälytetty ja ottaa heti yhteyttä rehtoriin.
- 1.2 Rehtori antaa opettajien / opettajan tehtäväksi selvittää, ketkä opiskelijoista näkivät onnettomuuden ja heidän kanssaan keskustellaan tapahtumasta ja heitä tuetaan.

2.0 Tiedottaminen

- 2.1 Rehtori kertoo henkilökunnalle ja opiskelijoille tapahtumasta. Jos joku on saanut surmansa onnettomuudessa, sairaalaan / poliisiin / pappiin otetaan yhteyttä normaalikäytännön mukaisesti.
- 2.2 Rehtori ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan ja terveystieteiden psykologiin ja pyytää näitä tulemaan paikalle tarpeen niin vaatiessa.
- 2.3 Ryhmän vastaavat opettajat kertovat asiasta luokilleen. Tapahtumasta tulee puhua avoimesti ja konkreettisesti. Opiskelijoiden tulee saada puhua siitä, mitä he ajattelevat ja tuntevat.

3.0 Jälkityö

- 3.1 Opiskelijoille tulee kertoa rehellisesti siitä, mitä on tapahtunut. Ryhmän vastaavien opettajien tulee olla selvillä siitä, ketkä opiskelijoista näkivät onnettomuuden. Heidän poissaolojaan ja vointiaan tulee onnettomuuden jälkeen seurata.
- 3.2 Opiskelijat reagoivat eri tavoin onnettomuuteen. Opiskelija, joka ei reagoi välittömästi, voi reagoida myöhemmin. Sekä voimakkaasti reagoiville että täysin reagoimattomille onnettomuuden nähneille tulee tarjota tukea ja seurantaa.
- 3.3 Jos joku opiskelija on loukkaantunut ja joutuu olemaan pitkään sairaalassa, ryhmän vastaavan opettajan tulee pitää opiskelijaan yhteyttä sairaalaan.
- 3.4 Jos opiskelija on loukkaantunut pysyvästi, ryhmän vastaavan opettajan tulee pitää opiskelijasta erityistä huolta hänen palatessaan kouluuyhteisöön.
- 3.5 Koulun oppilashuoltotyöryhmä, terveydenhoitaja ja terveystieteiden psykologi ovat tärkeitä resurssihenkilöitä jälkityön aikana.

SUHTAUTUMINEN KOULUKIUSAAMISEEN

Lukiolaki asettaa tavoitteeksi tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Kaarinan lukion kasvatus- ja opetustyön keskeinen tavoite on kasvaminen vastuuseen, suvaitsevaisuuteen ja erilaisuuden ymmärtämiseen. Lukiolaki säättää myös opiskelijalle oikeuden turvalliseen kouluympäristöön.

Edellisestä seuraa, että koulukiusaaminen ei ole missään muodossa hyväksyttävää, vaan asiaan on heti puututtava, jos joku kouluyhteisön jäsen havaitsee koulukiusaamiseksi luokiteltavaa, **yhteen opiskelijaan kohdistuvaa negatiivista toimintaa, jonka uhri kokee kiusaamiseksi.**

TOIMENPITEET:

Lukion opetus- ja kasvatustyössä pyritään tukemaan opiskelijoiden tervettä itsetuntoa, ihmisten erilaisuuden hyväksymistä ja paineensietokykyä niin, että ne estävät koulukiusaamisen. Jos lukiossa kuitenkin esiintyy koulukiusaamista,

Opiskelija

- ilmoittaa itseensä kohdistuvasta kiusaamisesta välittömästi opettajalle, rehtorille tai kouluterveydenhoitajalle
- huomattaessaan toista opiskelijaa kiusattavan, pyrkii puhumalla tai suhtautumisellaan ja käyttäytymisellään lopettamaan kiusaamisen. Ellei tämä ole mahdollista, ilmoittaa asiasta viipymättä opettajalle, rehtorille tai kouluterveydenhoitajalle

Opettaja

- huomattaessaan tai epäillessään koulukiusaamista, puuttuu heti tilanteeseen ja selvittää, onko kyseessä todella kiusaaminen
- keskustelee kiusaajan ja kiusatun kanssa, ja yrittää saada kiusaamisen loppumaan
- ilmoittaa asiasta rehtorille

Kouluterveydenhoitaja

- saadessaan tietoonsa koulukiusaamista, keskustelee kiusaajan ja kiusatun kanssa ja yrittää saada kiusaamisen loppumaan
- tarvittaessa ohjaa hoitoon
- ilmoittaa rehtorille

Rehtori

- seuraa tilannetta ja tarvittaessa puuttuu asiaan:
 - keskustelee kiusaajan ja kiusatun kanssa
 - ilmoittaa asiasta huoltajille ja keskustelee heidän kanssaan
 - ohjaa hoitoon
 - käyttää kurinpitorangeistuksia
 - ottaa yhteyden poliisiin

	Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys	Hyvinvointi ja turvallisuus	Kestävä kehitys	Kulttuuri-identiteetti ja kultt. tuntemus	Teknologia ja yhteiskunta	Viestintä- ja mediaosaaminen
äidinkieli	4	-	-	1-6	-	1-6
englanti	3,4	1,2	7	1-8	6	2-5
ruotsi	(4),7,8	2,4	5-7	1-8	5,7,8	2,5,6
saksa A	3,4	1,2	7	1-8	6	2,5
saksa C	4	3	6,8	1-8	7	6,7
saksa D	6	2,3,5	8	1-8	-	8
ranska C	4	3	6,8	1-8	7	6,7
ranska D	6	2,3,5	8	1-8	-	8
venäjä D	6	2,3,5	8	1-8	-	8
italia	-	-	-	1	-	-
lyhyt matematiikka	7	-	-	-	-	-
fysiikka	-	-	2	-	2,6-9	1
kemia	-	1	1,3-5,7	-	3-7	-
biologia	3,5	4,5	1,3	-	5	4,5
maantiede	2,3	2,3,6	2,3,6	2,6	3	3,6
historia	1,7	4	1	1-7	1	2,3,9
yhteiskuntaoppi	1-6	1-4,6	1,2	1-4,6	1,2	1
uskonto	1,3,5	1,3-5	3,4	1-5	1,3,5	1-5
eläm.kats.tieto	1,3	1,3	3	2,4,5	2,3	4
filosofia	1-4	1,2,4	2,4	1,2	4	1-4
psykologia	6	1-5	6	1,6	3,4	1,3,6,opi oppim.
liikunta	1-14	1-14	12	4	-	-
terveystieto	1	1-3	1-3	1,2	1,3	3
musiikki	-	1	-	1-3,5	1,4	1,4
kuvaamataito	-	-	-	1,4,5	-	3
opinto-ohjaus	1,2	1,2	-	-	1,2	1,2
Itämeri-kurssi	itäm.kurssi	-	itäm.kurssi	itäm.kurssi	-	-
ilmaisutaito	-	1-3	-	1-3	-	-